

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ "ΕΚΚΛΗΣΙΑ,"

ΕΤΟΣ Ζ | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1958 | ΑΡΙΘ. 15

ΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΦΕΣΕΩΣ

Β'

«Χαρά γίνεται ενώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι». Διότι διὰ τῆς μετανοίας ὁ ἁμαρτωλὸς εἰσέρχεται εἰς τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας. Ἡ Ἐντολὴ ὅμως τοῦ Θεοῦ καὶ αἱ ἀνάγκαι τῆς ψυχῆς ἀπαιτοῦν νὰ προσέλθῃ ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ Πατρός. Ὅθ τὸν εὔρη εἰς τὸν Ἰ. Ναόν, ὅπου πρέπει νὰ ὑπάρχῃ χώρος εἰδικός, τὸ «ἐξομολογητήριον», μὲ τὸν Ἐσταυρωμένον δεσπόζοντα ἐντὸς αὐτοῦ. Ὅθ τὸν συναντήσῃ ὄχι διὰ νὰ λάβῃ χώραν μία ὥραία καὶ ὠφέλιμος ψυχολογικῶς συνέντευξις. Ὅθ ἐξομολογηθῆ ὡς «ἐνώπιος ἐνωπίω» διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του. Ἐξομολογούμενος δὲ ἀτενίζει τὸ ἱλαρὸν πρόσωπον τοῦ πατρός. Στέκεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ μὲ υἱικὸν σεβασμὸν καὶ προσφέρεται μὲ πλήρη ἐμπιστοσύνην. Ἄνοιγῃ τὴν καρδίαν του χωρὶς φόβον, χωρὶς δειλίαν, χωρὶς ἐπιφυλάξεις. Διότι ὁ Πνευματικὸς εἶναι Πατήρ, πλήρης ἀγάπης καὶ κατανοήσεως. Δὲν ἐπιτρέπεται ἐπομένως διὰ λόγους, ἔστω ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας νὰ ἀποκρύπτεται κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν τὸ πρόσωπον τοῦ ἐξομολογουμένου υἱοῦ ἀπὸ τὸν Πατέρα. Καὶ εἶναι ἀπαράδεκτος ὁ γνωστός ἐν τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τρόπος τῆς τελείσεως τοῦ Μυστηρίου ἐντὸς εἰδικῶν θαλαμίσκων. Ἐξ Ἰσου δὲ καταδικαστέα εἶναι καὶ ἡ ἀντικατάστασις τῆς προσωπικῆς ἐπαφῆς δι' ἐπιστολῶν, αἱ ὁποῖαι μόνον συμβουλευτικὴν ἔνοιαν δύνανται νὰ ἔχουν, οὐδέποτε δὲ μυστηριακὴν.

Ὅθ προβληθῶν, βεβαίως, πολλὰ δυσκολία μέχρις ὅτου ὁ μετανοήσας φθάσῃ πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ. Ἡ ἀληθὴς ὅμως μετάνοια δίδει εἰς τὸν ἄνθρωπον τόσῃν δύναμιν, ὥστε καθίσταται οὗτος ἱκανὸς νὰ σαρώσῃ ὅλα τὰ ἐμπόδια. Μὲ τὴν συμπαράστασιν τοῦ Πνευματικοῦ θὰ ἀποβάλλῃ τὴν φοβίαν, ὄχι ὅμως καὶ τὴν συστολήν. Ὅθ διασκεδάσῃ τοὺς δισταγμούς, ὄχι ὅμως καὶ τὴν κατὰ Θεὸν λύπην. Πρέπει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Ἐξομολογητήριον, διότι τότε μόνον θὰ εὔρη τὴν ἀνάπαυσιν, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸν Ἱερὸν Χρυ-

σόστομον « ἡ ὁμολογία τῶν ἡμαρτημένων ἀφανισμὸς γίνεται τῶν πλημμελημάτων ».

Ἐντὸς ἀτμοσφαιρας καθ' ὁλοκληρίαν πνευματικῆς καὶ κατανυκτικῆς, βλέπομεν τὸν ἁμαρτωλὸν πλησίον τοῦ σεβασμίου Ἐξομολόγου, γονατιστὸν ἢ ὄρθιον ἢ καθήμενον ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ καταστάσεων, νὰ ἐξωτερικεύῃ ἑαυτὸν. « Ἐξομολοῦμαί σοι Πάτερ, Κύριε τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, πάντα τὰ κρυπτά καὶ φανερά τῆς καρδίας μου, ἃ ἔπραξα ἕως τῆς σήμερον ». Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἤρχιζον τὴν ἐξομολόγησιν οἱ παλαιότεροι Χριστιανοί, ἀποδεικνύοντες οὕτω τὴν συντριβὴν τῆς καρδίας καὶ τὴν συναίσθησιν τοῦ ἐπιτελουμένου μυστηρίου. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει σήμερον τὸν Χριστιανόν, εἶναι νὰ ἐξομολογηθῇ. Καὶ ν' ἀποβῇ δι' αὐτὸν ἡ ἐξομολόγησις « καθαρτικὸν λουτρόν, » ἔνθα ἀποκαθαίρεται καὶ ἀναγεννᾶται.

Διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ, ὅμως, τὸ σωτηριῶδες αὐτὸ ἀποτέλεσμα, ἡ ἐξομολόγησις παντὸς Χριστιανοῦ πρέπει νὰ εἶναι :

α) Ἐκουσία καὶ ἀβίαστος. Δὲν ἔχουν θέσιν εἰς αὐτὴν ὁ φόβος, ἡ ἐξωτερικὴ πίεσις καὶ ἡ συνήθεια. Συνετριβὴ ἐσωτερικῶς ὁ ἁμαρτωλός ; Ὅπως αὐθορμήτως ἐναποθέτει τότε εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Πνευματικοῦ τὸ φορτίον τῶν ἁμαρτιῶν του. Δὲν ἀναμένει ἀνάγκρην εἰς ἐρωτήσεις ἐκ μέρους τοῦ Ἐξομολόγου, διὰ νὰ ἀπαντήσῃ ἐπ' αὐτῶν μὲ τὰ ξηρὰ ναι καὶ ὄχι ἢ μὲ τὰ συμβολικὰ τῆς κεφαλῆς του κινήματα. « Ἐκ θελήματός μου ἐξομολογήσομαι αὐτῷ » (Ψαλμ. 27,10). Ἄνοίγει πρῶτος τὴν καρδίαν του καὶ ὁμολογεῖ πρῶτος τὰς ἁμαρτίας του, συμφώνως πρὸς σύστασιν τοῦ προφήτου Ἡσαΐου : « Λέγε τὰς ἀνομίας σου πρῶτος, ἵνα δικαιωθῆς ».

β) Ὁ Χριστιανὸς ἐξομολογεῖται ὅλας τὰς ἁμαρτίας. Ὅσας ἐνθυμεῖται. Πάντως οὐδεμίαν ἐπιτρέπεται νὰ ἀποκρυβῇ. Ὅλοι πρέπει νὰ ἀποκαλυφθοῦν χωρὶς περιστροφῆς καὶ ὑπεκφυγῆς. Χωρὶς δικαιολογίας καὶ ἐλαφρυντικά. Χωρὶς γενικότητος καὶ ἀοριστίας. Μὲ ὅλην τὴν βαρύτητά των. Διότι ὁ Θεὸς μισεῖ τὸν δόλον. Καὶ τὴν ἀλήθειαν ἠγάπησεν.

Ἰσχυρὸς πειρασμὸς ἐφορμᾷ τώρα ἐναντίον τοῦ ἐξομολογούμενου. Ὁ Σατανᾶς, ὁ ὁποῖος ἀφῆρσεν τὸ συναίσθημα τῆς ἐντροπῆς κατὰ τὴν διάπραξιν τῆς ἁμαρτίας, ἐπανέρχεται σφοδρότερος, διὰ νὰ ματαιώσῃ τὴν σωτηρίαν διὰ τῆς ἐντροπῆς. Ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος, ὁ βαθὺς αὐτὸς ἀνατόμος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, λέγει τὰ ἐξῆς : « Δύο ἐστί, ἁμαρτία καὶ μετάνοια· ἐν τῇ ἁμαρτία ὄνειδος καὶ γέλως· ἐν τῇ μετανοίᾳ ἔπαινος καὶ παρρησία· ἀλλ' ἀντιστρέφει τὴν τάξιν ὁ Σατανᾶς καὶ δίδωσι τοῖς πειθομένους

αὐτῶ, ἐν μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ τὴν παρρησίαν, ἐν δὲ τῇ μετανοίᾳ τὴν αἰσχύνην· σὺ δὲ μὴ πεισθῆς αὐτῶ». Καὶ διὰ τὴν μὴ πεισθῆναι ὁ Χριστιανὸς εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ πειρασμοῦ, πρέπει νὰ ἀντικρούζη εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἐξομολόγου ὅλον τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀγάπης τοῦ οὐρανοῦ Πατρός. Καὶ διὰ τοῦ στόματός του ν' ἀκούη τοὺς ἐνθαρρυντικούς λόγους τοῦ Χρυσοστόμου : « Ἀμαρτωλὸς εἶ, πρόσελθε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, πρόσπεσον, κλαῦσον· ἡμαρτες, ἐξομολόγησαι Θεῷ τὰς ἁμαρτίας σου· εἶπε ἐνταῦθα, ἵνα μὴ ἐκεῖ ὑπὸ μυριάδων ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων αἰσχυνόμενος ἐλεγχθῆς. Εἰπέ μοι, τί ἐστὶ κάλλιον, ὧδε ἐν Ἐκκλησίᾳ τῷ Θεῷ μόνῳ ἐξομολογήσασθαι καὶ τῷ Πνευματικῷ σου Πατρὶ ἢ ἐκεῖ ἐπὶ τοσοῦτων μυριάδων δημοσιεύσασθαι; ».

γ) Κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ ὁ Χριστιανὸς γίνεται ὄχι προστάτης, ἀλλὰ κριτῆς τῶν ἁμαρτιῶν του, κατὰ τὸν Ἱερὸν Αὐγουστῖνον. Κατηγορεῖ ἑαυτὸν καὶ τὰς ἁμαρτίας του στιγματίζει. Ὅχι τοὺς ἄλλους, τοὺς μακρὰν καὶ τοὺς ἐγγύς. Διότι « δίκαιος, ἑαυτοῦ κατήγορος ». Ἐνθυμεῖται τὸν θεῖον Χρυσόστομον, ὁ ὁποῖος λέγει : « Εἰ θέλεις κατηγορῆσαι, κατηγορήσον σοῦ ». Καὶ πειθαρχεῖ ἄνευ ἀντιλογίας εἰς τοὺς κατωτέρω λόγους τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κλίμακος : « Εἶπε καὶ μὴ αἰσχυνθῆς· ἐμὸν τὸ τραῦμα, Πάτερ, ἐμὴ ἢ πληγὴ, ἐξ οἰκειᾶς βαθυμίας καὶ οὐκ ἐξ ἑτέρου προσγινομένης· οὐδεὶς ταύτης αἴτιος, οὐκ ἄνθρωπος, οὐ πνεῦμα, οὐ σῶμα, οὐ τι ἕτερον, ἀλλ' ἢ ἐμὴ ἀμέλεια ». Πόσον, ἀληθῶς, ἐπικίνδυνον εἶναι ἐκεῖνο τὸ « ἢ εὖα με ἠπάτησεν »!

δ) Τοιοῦτοτρόπως ὁ Χριστιανὸς αὐτοτιμωρούμενος ἐκθέτει, μὲ τὰ πένωσιν καὶ συστολήν, ὅλα τὰ ἁμαρτήματά του. Ἐξομολογεῖται ὡς ἡ Χαναναία, ὡς ἡ Ἰόρνη, ὡς ὁ Τελώνης, μὲ βαθυτάτην συναίσθησιν, διότι πιστεύει, ὅτι ὁ Κύριος « καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην οὐκ ἐξουδενώσει ». Ἡ κατά- νυξις διατηρεῖται καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐξομολογήσεως καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν θὰ ἐλεγχθῆ. Ὁ σωτήριος ἐλεγχος τοῦ Πνευματικοῦ θὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς βαθυτέραν συναίσθησιν καὶ καθὼς συμβουλεύει εἰς ἅγιος Πατὴρ ἐξομολογεῖται « ὡς κατάδικος εἰς γῆν νενεκῶς καὶ εἰ δυνατὸν καὶ τοὺς πόδας τοῦ Ἰατροῦ, ὡς τοῦ Χριστοῦ, δάκρυσιν βρέχων ».

ε') Ἐχει δὲ μεγίστην σημασίαν ἡ ἀποφασιστικὸτης εἰς τὴν ἐξομολόγησιν. Γίνεται δι' αὐτῆς ἐκκαθάρισις τοῦ παρελθόντος καὶ κατορθοῦται ἡ εἴσοδος εἰς τὴν νέαν ζωὴν τῆς Χάριτος. Διότι πολλοὶ μετενόησαν καὶ ἐξομολογήθησαν, ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν δὲν ἀπηνήθησαν. Κατὰ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον « συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ ὄς λουσαμένη εἰς κυλισμὸν βορβόρου ».

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Σοῦ ἔγραψα στήν τρίτη ἐπιστολή μου πὼς ἓνα βασικὸ προσὸν γιὰ νὰ γίνη κανεὶς ἱερεὺς εἶναι τὸ ἂν ὡς ἄνθρωπος ἀφίνη τὸν Θεὸν νὰ τοῦ μιλάη στήν καρδιά του, μὲ τὸ ἀνοιχτὸ βιβλίον ποῦ ἐτυπώθηκε μὲ τὰ οὐράνια στοιχεῖα γιὰ ἐγγραμμάτους καὶ ἀγραμμάτους. Ὅλα τὰ ἀντικείμενα παίρνουν κατεργασία, ἀλλ' οὔτε τὸ ξύλο γίνεταί ἀσῆμι οὔτε καὶ τὸ λιθάρι χρυσός. Καθένας, εἴπαμε, ἐπιλέγεται ἀνάλογα μὲ τὸ σκοπὸ μας. Εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ βασικώτατα στοιχεῖα τοῦ ἀτόμου πρὶν ἱερωθῆ νὰ εἶναι ἄνθρωπος θρησκευτικός, μὲ βάθος γιὰ νὰ γίνη πρῶτ' ἀπ' ὅλα τὸ κτίσιμο τῆς ἰδικῆς του ἡθικῆς καὶ πνευματικῆς οἰκοδομῆς. Τὸ βάθος αὐτὸ εἶναι ὄχι τοῦ μυαλοῦ πετάγματα στὴ φιλόσοφον ἐνατένισι τοῦ Σύμπαντος· αὐτὸ εἶναι δευτερότερο· ἀλλὰ τῆς καρδιάς του μιὰ θεία νοσταλγία σὲ τόνους γλυκεῖας μουσικῆς ἐνός τραγουδιοῦ ποῦ θὰ λήη πὼς θέλει νὰ πλησιάσῃ καὶ νὰ γνωρίσῃ ἀπὸ κοντὰ τὸν Θεὸν Πατέρα, ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ ὁποίου ἐγράφη τὸ βιβλίον αὐτὸ τῆς φύσεως, ποῦ τοῦ μιλάει μὲ τὴ δική του γλῶσσα. στ' αὐτιά τῆς ψυχῆς του. Εἶναι ἓνα κτυπητὸ σημάδι αὐτὸ γιὰ τὸ ξεχώρισμα τῶν ἀνθρώπων μέσα ἀπ' τοὺς

Οἱ τοιοῦτοι, λέγει ὁ Ἅγιος Αὐγουστῖνος, δὲν κόπτουν τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ τὴν ἀναβάλλουν. Κατὰ συνήθειαν ἐξομολογοῦνται τὰς παρραμονὰς μεγάλων Ἑορτῶν ἢ ἐκ φόβου εἰς περιπτώσεις κινδύνου. Δὲν ἐξομολογεῖται καλῶς «ὁ εἰπὼν ἡμάρτον, εἶτα ἐπιμένει τῇ ἁμαρτίᾳ». Τοιαύτη μετάνοια εἶναι ἐπίπλαστος καὶ ἡ παρομοία ἐξομολόγησις ψευδῆς. Διὰ τοῦτο συμβουλεύει ὁ προφήτης Ἰωήλ : «Διαρρήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν» (β' 13).

Πόσοι ἐκ τῶν Χριστιανῶν μας ἐξομολογοῦνται κατὰ τὰ ἀνωτέρω ; Ὁ Πνευματικὸς Πατήρ, ὁ ὁποῖος αἰσθάνεται τοὺς ἐξομολογούμενους ὡς τέκνα του «ἀγαπητὰ καὶ ἐπιπόθητα», ἐνδιαφέρεται ὑπὲρ αὐτῶν. Καταδικάζει τὴν τυπικὴν ἐξομολόγησιν. Οὐδέποτε καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἀναγινώσκει τὴν Συγχωρητικὴν εὐχὴν, ἂν δὲν προηγήθῃ ἡ εἰλικρινὴς μετάνοια καὶ ἡ γνησίᾳ ἐξομολόγησις, ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἐξετέθησαν. Ἐπιδιώκει νὰ διαφωτίξῃ τοὺς προσερχομένους Χριστιανούς, ὥστε τὸ Μυστήριον νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν τυπικὴν καὶ ἄγονον μορφήν καὶ νὰ λάβῃ τὸ οὐσιαστικὸν καὶ σωτήριον αὐτοῦ περιεχόμενον.

Ἀρχιμ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΜΠΑΡΔΑΚΟΣ
Διευθυντῆς τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως
παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ

ἄλλους, προκειμένου ν' ἀνεβῆ ψηλά καὶ ν' ἀνεβάσῃ ἄλλους ἀδελφούς του. Τὸ γράφω καὶ αὐτὸ τὸ στοιχεῖο γιατί ὁ ἱερεὺς θὰ ὑπερήχησῃ τὴν μεγάλην ὑπόθεσι τῆς Θρησκείας, πού εἶναι ὑπόθεσις ἐξόχως ἱερή. Νὰ ὑπερητήσῃ; Ναί. Γιατί τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα πρέπει νὰ εἶναι ἔντονο σὰν μιὰ νοσταλγία ἀπηλλαγμένη βέβαια ἀπὸ τὸν ἀρρωστημένο τόνο ἐνὸς ἀποδήμου, πού ἀναζητεῖ τὴν μακρυνὴ πατρίδα σὰν τὸν ἐρωτόληπτο μὲ τὸ θολωμένο καὶ δουλωμένο στὴν ὕλη μυαλό. Νοσταλγία πρὸς τὰ οὐράνια, πρὸς τὴν αἰώνια πατρίδα μὲ τὴν δροσερότητά της, μὲ τὸν γλυκὸν πόνο, πού νοιώθει κάθε ἄνθρωπος πού διατηρεῖ γερὸ τὸ θρησκευτικὸ φυτό. Ἄπ' ἐκεῖ ἐμφανίζεται καὶ ξεκινᾷ ζωντανεμένο τὸ μυστῆριον τῆς ζωῆς. Χωρὶς αὐτὸ δὲν ἀρχίζουν οὔτε οἱ ρίζες τοῦ φυτοῦ, οὔτε κορμούς, οὔτε φύλλα, οὔτε καμμιὰ ἐξέλιξις. Θὰ σαπίσῃ ἡ σὰρκα χωρὶς τὸ φυτό. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὸν ἄνθρωπο. Ἄν λείπῃ αὐτὴ ἡ νοσταλγία, πού ἀποτελεῖ τὸ δυναμισμό καὶ τὴν ἔκφρασι τοῦ λεγομένου θρησκευτικοῦ βιώματος ἀπὸ τὸν μέλλοντα ἱερέα, ἀσφαλῶς, ἐκτὸς τῆς ἀθλιότητος τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀνθρώπου, θὰ προστεθῇ καὶ ἡ κακοήθεια ἐνὸς θεατρίνου, πού μηχανικὰ θὰ ἐκτελῇ ἕνα καθήκον καὶ θὰ παίξῃ «ρόλον» ἱερέως στὸ θέατρο τῆς Ἐκκλησίας μπρὸς εἰς τὰ μάτια τῶν πιστῶν, χωρὶς νὰ μετέχῃ ψυχικὰ στὴ ζωὴ τοῦ ἔργου του. Ἄφνω τῆ βροσιά, τῆ θρησκευτικοαπηλεία, τὸ βδέλυγμα. Γιατί δὲν ὑπάρχει φοβερώτερο πράγμα ἀπὸ τὸ νὰ φορέσῃ ντύμα τῆς ματωμένης μας πίστης ὁ ἄπιστος ἢ καὶ ἀπλῶς ὁ θρησκευτικῶς ἀδιάφορος. Εἶναι, ἀγαπητέ μου, δεῖγμα τῆς ριζωμένης βαθεῖας θρησκευτικότητος ἡ νοσταλγία, ἡ γόνιμος αὐτὴ καὶ δημιουργικὴ δύναμις, ὁ πόνος αὐτὸς πού δὲ σκοτάνει τὴν ψυχὴ, ἀλλὰ μᾶς σπρώχνει, πρὸς τὰ ἐπάνω, πρὸς τὰ ὕψη. Αὐτὸς ὁ πόνος ἀναπτύσσει καὶ ἀξιοποιεῖ τὰ θρησκευτικὰ βιώματα τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀνθρώπου, γιατί μονάχα ὁ ἄνθρωπος θρησκευεῖ, αὐτὸς ἀναζητεῖ τὸν Θεόν του. Κι' ἂν αὐτὴ ἡ ἀναζήτησις δὲν παρουσιάζεται ἐπιμονῇ, μὲ ἱερὸ ἐρωτικὸ βάθος καὶ πλάτος, σὰ μιὰ δίψα πραγματικὴ, δὲν εἶναι τοῦτο φαινόμενο πού νὰ τραβήξῃ τὴν ψυχὴ τοῦ Ἀρχιερέως κοντὰ στὸν τέτοιον ἄνθρωπο γιὰ νὰ τὸν κάμῃ ἱερέα, γιατί δὲν εἶναι τὸ κατάλληλον ὕλικό. Ὁ ἄνθρωπος ὅταν στερῆται αὐτῆς τῆς, ἃς εἴπωμεν, ιδιότητος τοῦ νοσταλγοῦ, ἀσφαλῶς, δὲν τὸν τραβᾷ κατὶ ἄλλο. Τὸ χῶμα. Γι' αὐτὸ οἱ χωμάτινες καρδιῆς δὲν μπορεῖ νὰ γίνουν κατοικία τοῦ Θεοῦ. Μυρίζουν πολὺ ἀπὸ τὴν ἰδιάζουσαν ὀσμὴ τῆς μούχλας· ξεχωρίζουν φανερὰ γιὰ τὸν εὐτελεῖ ψυχισμό τους, τὴ σαρκικότητά τους, ἀδελφέ μου. Αὐτοὶ εἶναι οἱ αἰσθησιακοὶ τύποι τῶν πονηρῶν, τῶν ἐμπόρων, τῶν καλοφαγάδων, τῶν καταστρεπτικῶς ἐξωστρεφῶν, ἐκεῖνοι πού μποροῦν βέβαια ν' ἀνοίξουν ἕνα κατὰ κόσμον καλὸ «κονάκι» καὶ νὰ γίνουν μὲ ἀτιμίες καὶ ψευτιὲς νοικο-

ΑΠΟ Τ' ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

ΟΙ ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ ΛΟΓΟΙ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΙΧ

Δὲν πρέπει νὰ καταφρονᾶμε τὴ γνῶ-
μη τῶν ἄλλων, κι' ἄς εἶναι λανθασμένη.

560. Καὶ τί μπορεῖ νὰ 'πῆ κανεὶς γιὰ τὴ βλάβη ἀπὸ
τις λύπες, ἀπὸ τις αὐθαιρεσίες, ἀπὸ τοὺς προπηλακι-

κυραῖοι στὸν «καλὸ» κόσμῳ· πρόσκαιρα νὰ τὰ χαμολένε μὲ τὴ
γυναικούλα τους, τὰ παιδάκια τους καὶ νὰ συζητοῦν γιὰ πολλὰ
πράγματα, ὅπως βλέπουμε στὰ κοσμικὰ περιοδικά, δὲν κάνουν
ὅμως γιὰ τὸ σπίτι τοῦ Θεοῦ, γιατί δὲν ξέρουν τὴ γλῶσσα τῶν
'Αγγέλων. Ἄπ' αὐτὸ τὸ ἐμφυχον ὑλικὸ δὲν μπορεῖ νὰ βγῆ ἱερεὺς·
γιατὶ στὸ βάθος εἶναι ἀνίερων ὑλικόν· εἶναι σωρὸς ἀπ' τὸ σωρὸ
τοῦ πολλοῦ «κόσμου», ποὺ καλεῖται νὰ ζυμωθῆ, νὰ ἀνακαινισθῆ,
ν' ἀλλάξῃ τοῦ μυαλοῦ τις ἀτακτες σκέψεις καὶ τῆς καρδιάς του
τὸ ἀπαράδεικτο περιεχόμενο. Ἡ νοσταλγία γιὰ τὸν οὐρανὸ, εἶναι
θεῖος ἔρωσ, ποὺ φτερώνει τὴν ψυχὴ καὶ φανερώνει τοὺς πνευματι-
κοὺς δεσμοὺς μὲ τὸ ὕψιστο, τὸ ἐπάνω ἀπὸ τὸ χρόνο καὶ τὸ χῶρο,
σὲ μορφὴ λατρείας. Δὲν μένει ἀπλῆ ἡ νοσταλγία, ὑπόθεσις περιο-
ρισμένα μυστικῆ, χωρὶς ἐκδηλώσεις καὶ χωρὶς καρπούς. Ἐχει
τὴν εὐλογημένη της συνέπεια, ὡθεὶ εἰς λατρευτικὰ πράξεις.
Σ' ἐρωτῶ, λοιπὸν καὶ πάλιν, ἀδελφέ, εἶχες, πρὶν γίνῃς ἱερεὺς,
αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴ βαθεῖα θρησκευτικότητα; Ἡ θρησκευτικότης
σου, ὡς ἀπλοῦ ἀνθρώπου, σὲ συνεσπεῖρωνεν εἰς φόβον Θεοῦ;
Αὐτὸς ὁ φόβος Θεοῦ ἀπωθοῦσε κάθε χαμέρπειαν καὶ σοῦ προκα-
λοῦσε αὐτὸν τὸν γλυκύτατον πόνον καὶ πόθον νὰ γνωρίσης τὸν
Οὐράνιον Πατέρα; Αὐτὴ τώρα ἡ νοσταλγία σ' ἔσπρωχνε, σὲ
ξαναρωτῶ, εἰς μορφὰς λατρευτικῶν ἐκδηλώσεων; Ἴσως αὐτά,
πρὶν γίνῃς ἱερεὺς, νὰ μὴ τὰ εἶχες ὑπ' ὄψιν σου. Καὶ ὅμως ὁ
'Αρχιερεὺς τὰ ζητᾶ, γιατί εἶναι θεμελιώδη.

Πρόσεξέ με τώρα καὶ σὲ κάτι ποὺ εἶναι δικό μας.

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ

X.

σμούς, κι' από τις κατηγορίες· κι' από μικρούς κι' από μεγάλους· κι' από τούς φρόνιμους κι' από τούς άνέμυαλους;

561. Γιατί κυρίως ή τάξη τών τελευταίων αυτών, επειδή δέν έχει τή δύναμη νά όρθολογίζεσαι, και μεμψιμοιρη είναι κ' εύκολα δέν άνέχεται ποτέ της λογοδοσία.

562. Κι' όμως, αυτός πού είναι άξιος προϊστάμενος, ούτε κι' αυτούς δέν πρέπει νά τούς καταφρονή, αλλά νά συμβιβάζεται μ' όλους, για ό,τιδήποτε κι' άν τόν κατηγορούν, με πολλή καλωσύνη και πραότητα· κι' άντι ν' άγανακτῆ και νά θυμώνη μαζί τους για τις παράλογες κατηγορίες, μάλλον νά τούς συγχωρή.

563. Γιατί, άν έφοβήθηκε ό μακάριος Παύλος, μήπως τόν υποψιαστούν οι μαθητές του πώς κλέβει, και για τούτο έπῆρε και συντρόφους στην οικονομική διαχείριση, «για νά μή με κατηγορήση κανείς, όπως λέει, στη σοβαρήν αυτή υπηρεσία πού έγώ είχα τήν εύθύνη της»· πώς δέν πρέπει νά κάνωμε κ' έμεϊς τά πάντα, για νά εξαφανίζωμε όλες τις κακές υποψίες, έστω κι' άν λαχαινή νάναι ψευτικές και παράλογες; Κι' ως απέχουν πάρα πολύ από τήν υπόληψη πού έχουν για μās;

564. Γιατί από καμμιάν άμαρτία δέν είμαστε έμεϊς τόσο μακριά, όσον ό Παύλος από τήν κλεψιά· αλλά άν και τόν έχώριζε τόσο μεγάλη απόσταση από τήν κακήν αυτή πράξη, όμως κ' έτσι δέν άδιαφόρησε για τήν υπόνοια του κόσμου, άν και ήτανε πολύ παράλογη και τρελλή. Γιατί βέβαια τρέλλα ήτανε νά βάλη κανείς στο νοϋ του μιá τέτοιαν υποψία, για τόν μακάριον και θαυμαστόν εκείνον άνθρωπον. Κι' όμως και για τήν υποψίαν αυτή, πούτανε τόσο παράλογη και πού κανέννας —εκτός άν δέν είχε τά μυαλά του καλά — δέν θά μπορούσε νά τόν υποψιασθῆ, εκύτταξε νά εξαφανιση από τή ρίζα τους τις αιτίες. Και δέν περιεφρόνησε τήν άμυαλωσύνη τών ανθρώπων, ούτε και είπε «σε τίνος τó μυαλό θά μπορούσε νάλλθη ποτέ μιá τέτοια υποψία για μένα,

πού ἀπ' ὅτι φανερώνουν κι' ἀπὸ τὴν καλωσύνη πού μοῦ δείχνουν στὴ ζωὴ, ὅλοι τους μὲ τιμοῦν κι' ὅλοι μὲ θαυμάζουν;» Ἄλλὰ ὅπως διόλου ἀντίθετα· καὶ τὴν προέβλεψε δηλαδὴ καὶ τὴν ἐπερίμενε τὴν κακὴν αὐτὴν ὑπόνοια· καὶ τὴν ἐξερρίζωσεν ὅπως διόλου· ἢ καλύτερα δὲν τὴν ἀφῆκεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς οὔτε νὰ ξεφυτρώσῃ. Γιὰ ποῖό λόγο; γιατί ἔχομε τὴν ὑποχρέωση νὰ φροντίζουμε γιὰ τὸ καλὸ ὄχι μονάχα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ κ' ἐνώπιον τοῦ κόσμου.

565. Μὲ τόση προσοχὴ πρέπει νὰ συμπεριφερώμαστε καὶ μάλιστα πρέπει νὰ χῶμε πολὺ περισσότερην ἀκόμη, ὥστε ὄχι μόνον νὰ ξαναστροφίζουμε ἢ νὰ σταματοῦμε τὶς κακὰς φῆμες μόλις προβάλλουν· ἀλλὰ καὶ νὰ προβλέπουμε ἀπὸ μεγάλη ἀπόσταση, ἀπὸ ποῦ θὰμποροῦσαν νὰ προκύψουν, καὶ νὰ προαφανίζουμε τὶς αἰτίες πού τὶς γεννοῦν· κι' ὄχι νὰ τὶς περιμένουμε νὰ γεννηθοῦν καὶ νὰ διατυμπανισθοῦν στὰ στόματα τοῦ κόσμου. Γιατί τότε, ὄχι μόνον δὲν εἶναι πλέον εὐκόλο νὰ τὶς ἐξαφανίσουμε· ἀλλὰ καὶ δύσκολο πολὺ· ἴσως δὲ καὶ ἀκατόρθωτο· μὰ οὔτε καὶ γίνεται χωρὶς ζημία, γιατί πραγματοποιεῖται αὐτό, ἀφοῦ προηγουμένως ἐβλάβηκαν πολλοί.

566. Ἄλλ' ὡς πότε λοιπὸν θὰ ἐξακολουθῶ νὰ κυνηγῶ πράγματα ἄπιαστα; Γιατί τὸ νὰ θελήσω νὰ λογαριάσω ὅλες τὶς δυσχέρειες, πού ἔχει αὐτὸ τὸ ζήτημα, εἶναι τὸ ἴδιο, σὰν νὰ μετρῶ τὸν Ὠκεανό.

567. Γιατί ὅταν μπορέσῃ κανεὶς νὰ καθαρισθῇ ὁ ἴδιος ἀπὸ κάθε πάθος—πράγμα ποῦναι ἀπὸ τ' ἀδύνατα—τότε γιὰ νὰ διορθώσῃ τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων, ἀναγκάζεται νὰ ὑπομένῃ ἀμέτρητα βάσανα. Κι' ἂν προστεθοῦν τότε κ' οἱ δικές του ἀρρώστιες, καμάρωσε τὴν ἄβυσσο τῶν κόπων καὶ τῶν φροντίδων, καὶ τὸ τί πρέπει νὰ ὑποφέρῃ ἐκεῖνος, πού θάθελε νὰ ὑποτάξῃ καὶ τὰ δικὰ του καὶ τῶν ἄλλων τὰ ἐλαττώματα.

X

Δὲν εἶναι κατόρθωμα τὸ νὰ σώσῃ κα-
νείς τὸν ἑαυτό του.

568.—«Τώρα λοιπόν, μοῦ εἶπεν, δὲν ἔχεις ἀνάγκη νὰ κοπιᾷζης, οὔτε κ' ἔχεις καμμιά φροντίδα, ἐπειδὴ ἔχεις ἀποτραβηχθῆ στὸν ἑαυτό σου;»— «Ἐχω βέβαια, τ' ἀπάντησα, καὶ τώρα».

569. Γιατί πῶς εἶναι δυνατόν, ἐνόσω εἶμαι ἄνθρωπος κι' ἀφοῦ ζῶ τὴν πολυβασανισμένην αὐτὴ ζωὴ, νὰ μὴν ἔχω φροντίδες κι' ἀγωνίες; Ἄλλὰ δὲν εἶναι τὸ ἴδιο πρᾶγμα, τὸ νὰ βρεθῆς μέσα στὸν ἄπειρον ὠκεανὸ καὶ τὸ νὰ ταξιδεύῃς γιαλὸ - γιαλὸ κάποιου ποτάμι· γιατί τόσο εἶναι ἡ ἀπόσταση, πού χωρίζει ἐκεῖνες τίς ἔγνοιες ἀπ' αὐτές.

570. Γιατί τώρα ἂν θὰ μπορούσα μὲν κάπως νὰ φανῶ ὠφέλιμος καὶ σ' ἄλλους, κι' ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ τῶθελα, καὶ θὰ τὸ εὐχόμευα πάρα πολὺ τὸ πρᾶγμα αὐτό· ἂν ὅμως μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ ὠφελήσω ἄλλον, κι' ἂν μοῦ παρουσιασθῆ εὐκαιρία νὰ σώσω τοῦλάχιστον τὸν ἑαυτό μου καὶ νὰ τὸν βγάλω ἀπὸ τὸ θαλασσοδαρμό, θ' ἀρκεσθῶ σ' αὐτό».

571.—«Καὶ νομίζεις λοιπὸν πῶς αὐτὸ εἶναι σπουδαῖο, μοῦ εἶπε· κι' ἔχεις τὴν ἰδέα πῶς θὰ σωθῆς τελικά, χωρὶς νὰ φανῆς σὲ κανέναν ἄλλον χρήσιμος;»

572. —Πολὺ σωστὰ καὶ πολὺ καλὰ μίλησες, τοῦ εἶπα· γιατί κ' ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ τὸ πιστεύω αὐτό, πῶς μπορεῖ δηλαδὴ νὰ σωθῆ αὐτὸς πού δὲν καταβάλλει κανένα κόπο γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ πλησίον του· γιατί καὶ τὸν ταλαίπωρο ἐκεῖνο σὲ τίποτε δὲν τὸν ὠφέλησε τὸ ὅτι δὲν ὀλιγόστεψε τὸ τάλαντο· ἀλλὰ τὸν κατέστρεψε, τὸ ὅτι δὲν τὸ ἐπολλαπλασίασε, κι' ὅτι δὲν μπόρεσε νὰ τὸ γυρίσῃ διπλό.

573. Πλὴν ὅμως, νομίζω, πῶς θᾶναι μικρότερη ἡ τιμωρία μου, ἂν κατηγοροῦμαι γιὰ τὸ ὅτι δὲν ἔσωσα κι' ἄλλους, παρὰ γιὰ τὸ ὅτι κατέστρεψα καὶ τὸν ἑαυτό μου κι' ἄλλους μαζί, ἐπειδὴ ὕστερα ἀπὸ τὸ ἀξίωμα αὐ-

τὸ ἐγένηκε πολὺ χειρότερη ἢ θέση μου. Γιατὶ τώρα μὲν πιστεύω πὼς ἡ τιμωρία μου θᾶναι τόση, ὅση τὸ ἀπαιτεῖ ἡ βαρύτερα τῶν ἁμαρτιῶν μου. Ὑστερα ὅμως ἀπὸ τὴν ἀποδοχὴ τοῦ ἀξιώματος, θᾶναι ὄχι διπλῆ καὶ τριπλῆ μὴνάχα, ἀλλὰ καὶ πολὺ περισσότερη· καὶ γιατί ἐσκανδάλισα περισσότερους, μὰ καὶ γιὰ τὸ ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο ἀξίωμα, περισσότερο προσέκρουσα στὸ Θεό, πού μὲ καταξίωσεν αὐτὴ τὴν τιμῆ.

XI

Οἱ ἰδιῶτες θὰ τιμωρηθοῦν ἐλαφρότερα ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς γιὰ τὶς ἁμαρτίες των.

574. Καὶ γιὰ τοῦτο βέβαια, κατηγορῶντας μὲ περισσότερη ὀργὴ τοὺς Ἑβραίους, φανερῶνει μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, πὼς αὐτοὶ ἀξίζουν μεγαλύτερη τιμωρία, ἐπειδὴ ἔπεσαν στὴν ἁμαρτία ὕστερα ἀπὸ τὶς εὐεργεσίες πού τοὺς ἔκαμε· ἄλλοτε μὲν λέγοντας «Σᾶς ἐξεχώρισα συχνὰ ἀπ' ὅλες τῆς φυλῆς τῆς γῆς· καὶ γιὰ τοῦτο θὰ ἐκδικηθῶ ἐπάνω σας τὶς ἀσέβειές σας»· κι' ἄλλοτε πάλι «ἐδιάλεξα ἀπὸ τὰ παιδιὰ σας γιὰ ν' ἀναδείξω προφῆτες κι' ἀπὸ τοὺς ἐφήβους σας γιὰ ν' ἀναδείξω ἀγίους».

575. Καὶ προτοῦ νὰ φανοῦν οἱ προφῆτες, θέλοντας νὰ φανερώσῃ, ὅτι οἱ ἁμαρτίες πού γίνονται ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς θὰ τιμωροῦνται πολὺ βαρύτερα ἀπὸ ἐκεῖνες πού διαπράττουν οἱ ἰδιῶτες, προστάζει νᾶναι τόση μεγάλη ἢ θυσία, πού προσφέρεται γιὰ τοὺς ἱερεῖς, ὅση θᾶτανε γιὰ ὀλόκληρο τὸ λαό. Καὶ μ' αὐτὸ δὲν ἤθελε νὰ φανερώσῃ τίποτε ἄλλο, παρὰ ὅτι οἱ πληγῆς τῶν ἱερέων ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ μεγαλύτερη βοήθεια, καὶ πού νᾶναι τόση, ὅση χρειάζεται γιὰ ὅλο μαζὶ τὸ λαό. Καὶ βέβαια δὲν θὰ χρειάζόντανε νᾶναι μεγαλύτερη, ἂν δὲν ἦτανε βαρύτερες. Καὶ γίνονται βαρύτερες, ὄχι ἀπὸ φυσικοῦ των, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐπιβαρύνονται ἀπὸ τ' ἀξίωμα τοῦ ἱερέα πού τὶς ἀποτολμᾷ.

576. Καὶ γιατί λέω γιὰ τοὺς ἄνδρες πού ἀσκοῦν

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

**ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΜΑΣ ΑΝΑΤΑΞΕΩΣ
Ο ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΝΩΝ ΜΑΣ ΦΕΡΝΕΙ ΕΓΓΥΤΕΡΑ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΛΕΙΠΑΡΘΕΝΟΝ ΘΕΟΜΗΤΟΡΑ**

Ἡ ποιησις καὶ ὁ μυστικισμὸς τῶν Ἑσπερινῶν

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἑλληνικὴ ψυχὴ ζητᾷ νὰ ζήσῃ σὲ μιὰ ἀνάτασι τὶς μέρες αὐτές. Οἱ καμπάνες ποὺ σημαίνουν τὸν ἑσπερινὸ δημιουργοῦν μιὰ τρυφερὴ ποιητικὴ ἀτμόσφαιρα, κάτω ἀπὸ τὴν ὁποίαν αἰσθανόμεθα τὴν ζωὴ μας συνδεδεμένη, ὅσο ποτὲ ἴσως ἄλλοτε, μὲ τὴν θρησκεία καὶ μὲ τὴν ὑποβλητικὴ τῆς μυστικιστικῆς τῆς πνοῆς.

Ἡ μορφή τῆς πανάχραντης κόρης, τῆς Θεομήτορος, ὑφώνεται

τὸ λειτούργημα; Καὶ οἱ κόρες τῶν ἱερέων, ποὺ καμμιάν ἀπολύτως σχέση δὲν ἔχουν μὲ τὴν ἱερωσύνη, καὶ αὐτὲς ὅμως, ἔνεκα τοῦ ἀξιώματος ποὺ ἔχουν οἱ πατέρες τους, ὑπόκεινται γιὰ τὶς ἴδιες ἀμαρτίες σὲ πολὺ αὐστηρότερη τιμωρία. Καὶ ἡ μὲν ἀμαρτία, τόσο γι' αὐτὲς ὅσο καὶ γιὰ τὶς κόρες τῶν ἰδιωτῶν εἶναι ἀπαράλλακτη· γιὰτὶ πορνεία εἶναι καὶ ἡ μιὰ καὶ ἡ ἄλλη· ἡ τιμωρία ὅμως εἶναι πολὺ φοβερώτερη γιὰ κεῖνες. Βλέπεις μὲ πόση περίσσεια σοῦ φανερώνει ὁ Θεός, ὅτι ζητᾷ πολὺ μεγαλύ-
τερη ποινὴ γιὰ τὸν προϊστάμενον· παρὰ γιὰ τοὺς ὑφισταμένους τους. Γιὰτὶ αὐτός, ποὺ ἐξ αἰτίας του, καταδικάζει τὴν κόρη του περισσότερο ἀπὸ τὶς ἄλλες, δὲν θὰ ζητήσῃ βέβαια ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ ἔγινεν ἡ αἰτία ν' αὐξήσουν τὰ βάσανά της τὴν ἴδια τιμωρία μὲ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ πολὺ μεγαλύτερη.

577. Καὶ πάρα πολὺ εὐλόγα. Γιὰτὶ ἡ ζημία ποὺ γίνεται δὲν ἀφορᾷ μονάχα αὐτόν· ἀλλὰ ζημιώνει καὶ τὶς ψυχὰς αὐτῶν ποὺ εἶναι ἀδυνατώτεροι καὶ ποὺ σ' αὐτόν ἀποβλέπουν.

578. Καὶ θέλοντας νὰ τὸ παραστήσῃ αὐτὸ ὁ Ἱεζεκιήλ ἐξεχώρισε τὴν μιὰν ἀπὸ τὴν ἄλλη, τὴν κρίση γιὰ τοὺς κριοὺς καὶ τὴν κρίσι γιὰ τὰ πρόβατα.

Μετάφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

μπροστά μας με μιὰ ωραιότητα και ἀκτινοβολία πού μᾶς κρατεῖ γονατισμένους ὑπὸ τὴν γοητεῖαν και τὸ θάμβος τῆς. Καὶ ὑψώνεται μαζί με τὴν ψυχὴ μας και ἡ τρεμάμενη φωνὴ μας πρὸς τὸ φῶς τῆς παρθενικῆς ωραιότητος. Τὴν ἀτενίζουμε ὡς πρὸς τὴν μητέρα τοῦ Θεοῦ και ὡς πρὸς τὴν μεγάλην μητέρα τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπότητος. Μέσα μας ἡ μορφή αὐτῆ τῆς Παναγίας γίνεται κόσμος ὁλόκληρος δορυφορούμενος ἀπὸ ἓνα ἄγνὸ συγκαλονιστικὸ παλμό, πού εἶναι τὸ ψιθύρισμα και ἡ ἐκδήλωσις τοῦ σεβασμοῦ μας πρὸς τὴν Ἄειπάρθενον κόρην. Ἡ μορφή και ἡ ἀνάμνησις τῆς μητέρας πού μᾶς ἐγαλούχησε σμίγει με τὸ ἀκτινοβόλο πρόσωπο τῆς Παναγίας και εἰς τὸ γονάτισμα και τὸν παρακλητικὸν αἶνόν μας αἰσθανόμεθα ἑλαφρὰ τὸ χέρι τῆς Θεομήτορος, σάν τὸ χέρι τῆς ἴδιας μητέρας μας νὰ χαϊδεύῃ τὸ κεφάλι, τὴν σκέψι και τὴν ψυχὴ μας. Αἰσθανόμεθα τὸν ἑαυτό μας τόσο κοντὰ τῆς και τόσο κοντὰ πρὸς τὸν κόσμον τοῦ Ἰησοῦ Τῆς, τὸ Θεόν. Κάτω ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα τῶν μικρῶν ἰδίως Ἐκκλησιῶν μετὰ τρεμάμενα χρωματιστὰ φῶτα τῶν κανδηλιῶν τους αὐτοὶ οἱ παρακλητικοὶ αἶνοι τοῦ Δεκαπενταυγούστου, πέρνουν τὴν ἔκτασι μιᾶς μυσταγωγίας ἀπὸ τις ὀλίγες πού βρίσκουν τὴν ἀπήχησι στὴν ἑλληνικὴ ὀρθόδοξη ψυχὴ. Ἔχει μιὰ δικὴ του ποιήσει και μιὰ δικὴ του ψυχὴ ὁ παρακλητικὸς αὐτὸς κανὼν ὁ ἀφιερωμένος στὴν Θεοτόκῳ κατὰ τις παραμονές τῆς Κοιμήσεώς τῆς. Ἐνα ποιήμα κάθε παρακλητικὴ ἔκκλησις τῶν χειλέων μας και τῆς ψυχῆς μας και ἓνας ὁμορφος οὐράνιος κόσμος τὸ σύνολό τους, πού λικνίζει τὴν σκέψι μας τὴν ταραγμένη ἀπὸ τὴν πεζὴ ζωὴ με ὠραιότερους και συγκινητικώτερους ρεμβασμούς. Γύρω μας ἀπλώνεται ἡ σκιὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἀσκητικοῦ ποιητοῦ και ζωγράφου τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν τοῦ Σκιαθίτη Παπαδιαμάντη. Καὶ ζοῦμε γιὰ μιὰ στιγμὴ με τὸ ξεφύλλισμα τῶν Ῥεμβασμῶν τοῦ Δεκαπενταυγούστου, τὸ ἐμπνευσμένο ἀριστοτέγνημα τοῦ ἑλληνοῦ και χριστιανοῦ πνευματικοῦ δημιουργοῦ. Ἡ ψυχικὴ μας ἀνάτασις ὄλο και γίνεται μεγαλύτερη και ὑποβλητικώτερη ὅσο προχωρεῖ ἡ μυσταγωγικὴ αὐτῆ ἐσπερινὴ παρακλητικὴ ἐκδήλωσις μας. Τὸ σούρουπο πού ἀπλώνει σιγὰ τὰ μελανὰ πέπλα του και τὸ χτύπημα κάποιων φτερῶν στὰ μισοφωτισμένα παράθυρα τῶν μικρῶν Ἐκκλησιῶν, δημιουργοῦν μιὰ ἄλλη ἀτμόσφαιρα, κάτω ἀπὸ τὴν ὁποῖαν οἱ ἐσωτερικοὶ ψιθύροι πέρνουν τὴν μορφή μιᾶς συγκινητικῆς προσευχῆς και μιᾶς ἱκετευτικῆς ἐκκλήσεως πρὸς τὴν κόρην τῆς Ναζαρέτ.

Χρυσοπλοκάτατε πύργε
και Δωδεκάτειχη πόλις,
ἡλιοστάλακτε θρόνε,
καθέδρα τοῦ Βασιλέως.

Οἱ Χριστιανοὶ ποὺ παρακολουθοῦν τὴν ὥρα αὐτὴ τὴν μυσταγωγίαν αὐτὴ τὴν ἀφιερωμένη πρὸς τὴν τέσσασαν τὸν Θεόν, προσπαθοῦν νὰ διαλογισθοῦν καὶ νὰ μαντέψουν τὸ ἀκατανόητον αὐτὸ θαῦμα τῆς γαλουχήσεως τοῦ Δεσπότη ἀπὸ τὴν νεαρὸν παρθένον, τὴν Μαρίαν. Καὶ στὴν ἰκεσία αὐτὴ πρὸς τὴν ὑπέρμαχον Στρατηγόν, τὴν Θεοτόκον, ἀνοίγουν οἱ κρουνοὶ τῶν ματιῶν, θλιμμένων καὶ πονεμένων γυναικειῶν προσώπων, ποὺ ἐγνώρισαν τὸ μητρικὸ φίλτρο καὶ τὸν πόνο τῆς μητέρας. Γονατισμένες μητέρες, χαροκαμένες πολλὲς ἀπ' αὐτέες, ἀφήνουν τὴν ψυχὴν τους ν' ἀγκαλιάσῃ τὴν ψυχὴν τῆς μεγάλης μητέρας. Αὐτὸ τὸ ἀγκάλιασμα τὴν ὥρα αὐτὴ τῆς παρακλητικῆς μυσταγωγίας φέρνει στὴν ψυχὴν τους τὴν ἀνακούφισιν. Ἐνα θεῖο μῦρο σκορπίζει τὴν εὐωδίαν του, ποὺ εἶναι τὸ μῦρο τῆς ἀναπνοῆς τῆς Παναγίας, ποὺ ἐπικοινωνεῖ καὶ αὐτὴ μὲ τὸ πλῆθος ἀπὸ μητέρες, ποὺ προσεύχονται καὶ ἰκετεύουν, προσφέροντας μὲ τὴν ἐπικοινωνίαν της αὐτὴ τὸ βάλαμο τῆς παρηγορίας.

Αὐτὰ τὰ δειλινὰ τοῦ Δεκαπενταγούστου ἢ Κεχαριτωμένη, ποὺ ἐπροκάλεσε τὸ θάμβος καὶ τὴν ἔκστασι εἰς τὰ μάτια καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, ἔρχεται πλησιέστερα πρὸς ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς ἀνθρώπους. Αἰσθάνεται περισσότερο τὴν ἀγάπην της πρὸς τὴν δυστυχίαν καὶ τὸν πόνο μας. Καὶ γίνεται ἡ μητέρα ὅλων μας. Ἀδελφωμένοι μὲ τὸν Θεό, τὸν υἱὸν της, ἐκλιπαροῦμε τὴν ἀπόλαυσι μιᾶς ἀνώτερης χαρᾶς. Αἱ δεήσεις μας εἶναι ἐκκλήσεις καὶ εὐχαριστίες μαζί. Τὴν ὥρα ποὺ οἱ καμπάνες σημαίνουν τὸν ἑσπερινό, ἡ ψυχὴν μας κλονίζεται ἀπὸ ἓνα δυνατὸ συναγεργμό. Αὐτὲς οἱ καμπάνες τῶν ἑσπερινῶν τοῦ Δεκαπενταγούστου μᾶς ὀδηγοῦν πρὸς ἓνα ψυχικὸ καθαρισμὸν, ποὺ τὸν δοκιμάζουμε ἐνώνοντας τὴν παράκλησίν μας μπροστὰ στὴν Παναγίαν Παρθέναν.

Ὁ γλυκασμὸς τῶν ἀγγέλων καὶ ἡ χαρὰ τῶν θλιβομένων γίνεται χαρὰ καὶ γλυκασμὸς ὅλων ἡμῶν τῶν δεομένων τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν ἀγάπην της. Ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὰ τρεμάμενα φῶτα τῶν κανδηλιῶν της γίνεται μιὰ Σιλωαμικὴ κολυμβήθρα, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν μιὰ καινούργια ζωὴ σκορπίζει τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐτυχίαν τὴν ψυχικὴν. Ἡ Παναγία μᾶς παρακολουθεῖ γιὰ πολλὴν ὥραν καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν παρακλητικὴν αὐτὴν μυσταγωγίαν ἔξω εἰς τὴν ζωὴν μας. Στοργικὴ μητέρα μας καὶ συμπαραστάτρια μας πονετικὴ πάντοτε.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ
ΕΝΟΣ ΑΝΑΧΩΡΗΤΟΥ

Τ Α Μ Ο Ν Α Σ Τ Η Ρ Ι Α

Τὰ Μοναστήρια, στή νεώτερην Ἑλλάδα, ἐστάθηκαν—δλα τους σχεδόν— ὄχι μονάχα τ' ἀπόκοσμα ἀραξοδόλια γιά τή γνησιώτατα θρησκευόμενην Ἑλληνική ψυχή, ἀλλά καί οἱ θεοφύλακτες ἀετοφωληές τῆς Ἐλευθερίας. Καί οἱ ταπεινοί τους καλόγεροι ἐλάτρευαν, μέ τὸ ἴδιο ἱερὸ πάθος, τὸ Χριστὸ καί τὴν Ἑλλάδα μαζί.

Γιά τὸν λόγον αὐτὸν ἢ μελέτη τῆς ἱστορίας τους εἶναι χρησιμώτατη· γιατί εἶναι κατάμεστη ἀπὸ στοιχεῖα πολύτιμα, πὸ ἐνδιαφέρον ἐξαιρετικά, καί πὸ συγκινοῦν βαθύτατα. Μέσα στὰ εὐδιασμένα σκιόφωτα τῶν ἀγίων τους ναρθήκων ἐφανερώθηκαν τὰ πρῶτα δειλὰ ξεπεταρίσματα τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς· κ' ἐκεῖ μέσα ἐπρωτοφτέρωσαν οἱ ὀραματισμοὶ καί οἱ νοσταλγίες τοῦ Γένους μας γιά ἓνα λυτρωτικὸ ξαναγεννημὸ του, καταρδευόμενες ἀπὸ τὴν ἱερὴ μας Παράδοση, κ' ἀπὸ τὴ μυστηριακὴ καί λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας. Κι' ἀπὸ ἐκεῖ, ἀπλωσαν βστερα «πῆχyu τὸ φτεροὶ καί σπιθαμὴ τὰ νύχια», γιά νὰ λημεριάσουν κάτω ἀπὸ τὰ δροσερὰ ἔλατα, πὸ σκεπάζουν τὰ φωτόλουστα βουγά μας.

*

Κι' ἂν ὑπάρχη στὸν περάτην αὐτὸν κόσμον μας μιὰ πραγματικὴ καί ἀληθινὴ χαρά, πιστεύω πὸς τὴν καταξιώθηκαν—σ' ὄλη τῆς τὴν πληρότητι—οἱ φτωχικοὶ τους καλόγεροι· πὸ εἶχαν μιὰ ζωὴ λιτὴ· δὲν ἐγνώρισαν ἄλλο ζυγὸ, παρὰ τοῦ Θεοῦ· ἦσαν ἀκούραστοι δουλευτάδες τῆς Γῆς· μὰ κι' ἐκαλλιεργοῦσαν, μ' ἀπροσμέτρητὸ μόχθο, τ' ἄνθη τοῦ ἰδεοτοῦ Παραδείσου τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν κι' εἶχανε ἓνα πνεῦμα θετικὸ καί πρακτικὸ, μὰ καί λυρικὸ καί μυστικιστικὸ μαζί, πὸ δὲν τ' ἄγγιζαν οἱ ρυπκρότητες τῆς ζωῆς αὐτῆς. Ἡ ψυχὴ τους ἦτανε ὄλο κάτασπρα φτερά, σὰν ἐκεῖνα τοῦ παλαιοῦ Περσέα, πὸ ἀπελευθέρωσε τὴν Ἄνδρομέδα. Καί γι' αὐτὸ, μέ ἄνεση θαυμαστή, ἀπὸ τὴ κλαγγὴ καί τὸν πάταγο τῶν ἀρμάτων, ἐπετοῦσαν κι' ἀραξοδολοῦσαν κατόπιν στὴν κατανυκτικὴ ζωὴ τοῦ Μοναστηριοῦ τους, κ' ἐδέονταν ἐκεῖ, μέ συντριβὴ καί μέ δάκρυα, γιά τὸ δύσμοιρο τὸ Γένος μας, πὸ ἀγνοῖσε ἐπάνω στὸ Σταυρὸ τοῦ μαρτυριοῦ του.

*

Ἡ παρουσία τῶν Μοναχῶν αὐτῶν, ἔξω ἀπὸ τὰ Μοναστήρια τους, στὴν Ἑλληνικὴ μας ὑπαιθρο, ἦτανε εὐεργετικὴ καί σωστικὴ· διατηροῦσαν μέσα τους καθαρῶτατη τὴν εἰκόνα τοῦ Χρι-

στοῦ, καὶ ἡ παρουσία τους ἀπλωνε τὸ γαληνευτικὸν ἴσκιον τοῦ Θεοῦ ἐπάνω στὶς θαρυβουρκωμένες καρδιές· κι' ἐσκόρπιζεν ἀπλόχερα τὴν ἐλπίδα τῆς Ἀνάστασης καὶ τῆς ἐλεύθερης—ξανά—ζωῆς τοῦ Γένους μας. Καὶ οἱ φτωχικοὶ καλόγεροι τῶν Μοναστηριῶν ἐκείνων ἐκαθάρισαν τὴν ψυχὴν του ἀπὸ τοῦς λύθρους κι' ἀπὸ τὴν ἀσβόλη τῆς σκλαδιᾶς, καὶ τὴν ἔκαμαν νὰ ξαναπροβάλλῃ στὴν ἱστορικὴ σκηνὴν μὲ τὰ φεγγοβολήματα τῶν ἀλλοτινῶν ἐκπέγλων ἡρωϊσμῶν του.

Γιατὶ μέσα στὰ Μοναστήρια αὐτὰ ἡ κατάκτηση τῆς ἐλευθερίας εἶχε πραγματοποιηθῆ προτοῦ ν' ἀποκτηθῆ, μ' ὠκεανοὺς αἱμάτων, ἡ πολιτικὴ ἀνεξαρτησία τοῦ Ἔθνους μας. Καὶ εἶναι κοντόθωρος—γιὰ νὰ μὴν εἰπῶ κακόπιστος—ἕποιος δὲν δέχεται ὅτι οἱ ἀπερηφάνευτοι καὶ σεμνοὶ τοὺς καλόγεροι ἐστάθηκαν στὰ δίσεκτα ἐκεῖνα χρόνια οἱ ἰδεώδεις τύποι τῆς ἀγωνιστικῆς μας φυλῆς. Καὶ πῶς μέσα στὴ δράση τοὺς κυρίως ἐμπεριέχεται, σ' ὄλο του τὸ ἱερὸ δάθος, τὸ νόημα τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος τοῦ Γένους μας.

Κάθε Μοναστήρι· μας εἶχε γίνεϊ τότε καὶ μιὰ δροσοπηγὴ, ποὺ κατάρδευε κ' ἐγονιμοποιοῦσε τὴν ἡλιοφρυγμένη ἀπὸ τὴν στυγνότερη τυραννία γῆ μας. Καὶ γι' αὐτὸ, πιστεύω ἀπόλυτα, πῶς ἡ ἀληθινὴ νεώτερη ἱστορία μας τότε μονάχα θὰ γραφῆ, ἔταν θὰ μporέσωμε ν' ἀναπλάσωμε καὶ νὰ περιγράψωμε τὴν ἱστορία τους, καὶ νὰ γνωρίσωμε τὴν ἡλιακὴν ὑπόσταση τῆς ψυχῆς τῶν ταπεινῶν ἐκείνων Καλογηρῶν—Πολεμιστῶν τους.

*

Ἱστορία δὲν εἶναι μόνο οἱ διάφορες χρονολογίες τῶν ποικίλων συμβάντων, οὔτε καὶ οἱ περιγραφές τῶν μαχῶν μονάχα καὶ τ' ἀράδιασμα ἡρωϊκῶν ὀνομάτων καὶ νεκρῶν. Ἱστορία κυρίως εἶναι τὸ ἐσώτερον κυρίαρχον πνεῦμα, ποὺ ἐνέπνευσε καὶ κατηύθυνε κάθε φορὰ τὰ διάφορα ἐξωτερικὰ γεγονότα. Αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸν καρπὸ καὶ τὴν οὐσία, τ' ἄλλα εἶναι τὸ περίβλημα. Ἐπάνω στὸ ἐμψυχωτικὸ αὐτὸ πνεῦμα θεμελιώνονται τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, ποὺ κάθε ἄλλο παρὰ αὐτόνομα εἶναι. Εἶναι ἀπλούστατα σύμβολα, ποὺ μ' αὐτὰ φανερώνετχι ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ τοῦ πνεύματος. Κι' ἔταν ἡ ἱστορία δὲν ἀναγνωρίζεται καὶ δὲν ἐρευνᾶται σὰν μιὰ ἐσωτερικὴ πνευματικὴ ἐμπειρία ἐνὸς λαοῦ, παρὰ σὰν μιὰ γνώση ἀπλῶς τῶν περασμένων, ξεπέφτει, καὶ γίνετχι μιὰ κατώτερη ὕλικὴ ἐμπειρία, ποὺ εἶναι στεῖρα ἀπὸ κάθε ὑψηλότερο νόημα κι' ἀπὸ κάθε βαθύτερη ἐσωτερικὴ ἀλληλουχία.

*

Προσωπικότητες εὐγενεῖς κι' ὀλοφώτεινες, ὅπως ὁ Διάκος, καὶ πολυεδρικές, θαθεῖες, πολύτροπες καὶ ἡφαιστειώδεις ὅπως

ὁ Παπαφλέσσας καὶ ὁ Σαμουήλ, οὔτε δημιουργοῦνται, οὔτε κ' ἐξηγοῦνται εὐκολα. Οἱ πολεμιστῆς αὐτοὶ καλόγεροι εἶναι θυτισμένοι σ' ἓνα κόσμον ἰδεῶν καὶ θωμάτων ἀστραφτερὸν καὶ βαθὺν σὰν τὴ γαλάζια θάλασσα, ποὺ αὐτοὶ τὸν ἐξέφρασαν καὶ τὸν ἐσυμβόλισαν. Καὶ χρέος μας ἱερώτατον εἶναι, τὸν κόσμον αὐτὸν ἔχει μονάχα νὰ τὸν ξέρουμε, μὰ καὶ νὰ τὸν ὑπερσπίζουμε, νὰ τὸν διαφεντεύουμε, καὶ νὰ τὸν λατρεύουμε. Κι' ἔχει νὰ δείχνουμε ἀπέναντί του—ὅπως κάνομε τώρα—κ' ὑφαμάρα βαρειά καὶ τύφλωση ἀποκρουστικώτατη. Ἡ θημπωτικὴ παρουσία τῶν καλογήρων αὐτῶν πολεμιστῶν μέσα στὴν ἱστορικὴ μας ζωὴ εἶναι τὸ οὐράνιο τόξο τοῦ ἐθνικοῦ μας στερεώματος. Κι' ἔπρεπε νὰ μᾶς ἔχη γίνει συνείδηση, πὼς ἡ παρουσία αὐτὴ διαμορφώθηκε κ' ἐσχηματίσθηκε μέσα στὰ Μοναστήρια αὐτά, ποὺ μὲ τέτοια ἀσυγχώρητη κουφότητα τὰ παραθεωροῦμε καὶ τὰ κατχφροῦμε σήμερα. Ἐπλάσθηκεν ἐκεῖ, ἀπὸ τὰ δάκρυα τοῦ μρτυρικοῦ μας Γένους κ' ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, πὺ ἀνάβρουζεν ἀπὸ τὰ ἱερὰ τους ἄδυτα. Οἱ πολεμιστάδες αὐτοὶ καλόγεροι εἶναι καὶ τὰ πάμφωτα πρότυπα, ποὺ ἐνέπνευσαν στοὺς χρόνους μας αὐτοὺς τοὺς φτωχοὺς παπᾶδες τῆς ὑπαίθρου μας, ποὺ ἐστάθηκαν θράχοι ἀσάλευτοι στὴν καταγιγίδα τοῦ ξηνοκίνητου ἀνταρτοπόλεμου· καὶ πὺ τὸ ἥρωικό τους μαρτύριο εἶναι καὶ θ' ἀπομείνῃ μιὰ ἀπὸ τίς λαμπρότερες σελίδες τῆς ἀγωνιστικῆς μας Φυλῆς.

*

Ἦσαν δὲ ὄλοι-ὄλοι τους παραδοσιακοί. Κι' ἀπὸ τὴν περασμένη ζωὴ τοῦ Γένους μας—θηρησκευτικὴ καὶ πολιτικὴ—ἀναβάν τὸ καντήλι τῆς μνήμης τους, γιὰ νὰ τοὺς φέγγῃ καὶ νὰ τοὺς δδηγῇ στὴ νυχτοπλάνητην ὁδοιπορίαν τους. Ἀλλὰ δὲν εἶχαν ὀλοένα τὰ μάτια τους στραμμένα πρὸς τὰ πίσω. Οὔτε καὶ ἦσαν ματαιόσχολοι, φαντασιόκοποι, καὶ μετεωρολέσχες. Ἦσαν βέβαια ἰδεολόγοι καὶ ὄνειροπόλοι. Γιατί—ἄλλοίμονο καὶ τριταλλοίμονον—ἀν ἀπὸ τὴ ζωὴ μας λείψῃ τ' ὄνειρο. Ἦσαν ὅμως ἀληθινὰ φωτισμένα πνεύματα· ποὺ εἶχαν ἑναρμονίσει μέσα τους, μὲ ζωντάνια, τὴ λατρεῖαν πρὸς τὰ περασμένα μὲ τὴ βαθύτατη συνείδηση τοῦ χρέους πρὸς τίς ἀνάγκες καὶ τὰ αἰτήματα τῆς σύγχρονης τους δυστυχισμένης ζωῆς τοῦ ἔθνους. Γι' αὐτὸ δὲν ἐφτεροκοποῦσαν ἄνεκα, σὰν ἀνεμοπλάνητα πουλιά σ' ἀπροσπέλαστα ὕψη. Ἀλλὰ ἐβίγλιζαν ἀπὸ ἐκεῖ ψηλά τὰ πράγματα. Κι' ἀπὸ τοὺς ἀνοικτοὺς ἐκείνους οὐρανοὺς τῶν ἑραματισμῶν τους, ὠρμοῦσαν σὰν γεράκια πρὸς τὰ στερεὰ ἐδάφη, γιὰ νὰ φέρουν τὸ μήνυμα τῶν ἐλεύθερων αἰθέρων, καὶ νὰ μπορέσουν νὰ ὑψώσουν τὴ χαμοζωὴ στ' ὄνειρο μιᾶς μεγάλης κ' ἐλεύθερης πατρίδος.

Κι' ἦσαν ἔτοιμοι νὰ πεθάνουν—κάθε στιγμή—γιά τ' ὄνειρον αὐτό, μέ τὸ μείδιμα στὰ χεῖλη τους. Τῇ γαλήνῃ ἐπιζητοῦσαν· καί τὴν ἀκριμάτιστῃ ζωῇ ἐνοσταλοῦσαν, μέσα στὴ λειτουργικὴ ζωὴ τῶν Μοναστηριῶν τους. Καί ἦσαν ὅλοι τους ἐραστές τῆς πατροπαράδοτης τάξεως. Τῆς ἀκρας μάλιστα τάξεως. Μὰ ἦσαν μαζὶ καὶ πνεύματα θυέλλης καὶ ἀνεμοστρόβιλοι ἀνατροπῆς. Ἦσαν ἀφιερωμένοι ὀλόψυχα στὸ Θεὸ τῶν Πατέρων τους. Καί τὸν ἀνυμνοῦσαν καὶ τὸν ἐδοξολογοῦσαν—ἐκ θαθέων—μέ ὕμνωδιες ὀλονύκτιες καὶ μέ τὴν ἀσκητικὴ καὶ σκληρὴ τους διαβίωση. Μὰ ἦσαν καὶ δεσμένοι μέ ἀφοσίωση στὴν ἐξυπνήτηση τῆς κοινωνίας. Δίχως κανέναν ὑπολογισμόν. Καὶ δίχως ταπεινοῦς ἀτομικισμούς, κάνοντας τὸ καλὸ, γιά τὸ καλὸ. Ἐπλεύτιζαν τὰ Μοναστήρια τους δουλεύοντας σκληρά, μέ τὰ ρυζιασμένα τους χέρια, στὰ χωράφια καὶ στ' ἀμπέλια τους. Μὰ δὲν ἐθιμῶν αἶζαν γιά τοὺς ἑαυτοὺς τους· παρὰ γιά τοὺς ἄλλους καὶ γιά τὴ φτωχολογία, ποὺ τὴν ἐψώμιζαν καὶ τὴν ἐβοηθοῦσαν, πεθαίνοντας αὐτοὶ πάμπτωχοι. Γιατί αὐτοὶ μόνο γιά «τὸν ἐπιούσιον» ἐφρόντιζαν. Γιά τὸ αὔριο, εἶχε γι' αὐτοὺς ὁ καλὸς Θεός. Καὶ δὲν ὑπῆρχε φλέβα καὶ νεῦρο καὶ κύτταρο τῆς Ἑλληνικῆς τότε ζωῆς, ποὺ νάσαι ξένο στὴν ἀξιοθαύμαστῃ δραστηριότητά τους.

*

Ζοῦσαν στὴ μόνωση καὶ στὴν ἐρημιά. Μὰ ἦσαν καὶ πανταχοῦ παρόντες. Καὶ ἐκινεῦντο παντοῦ μέσα στὴ σπλαχωμένη μας ὑπαιθρο, σὰν ζωγραφικοὶ ἀντικατοπτρισμοὶ τοῦ οὐρανοῦ, καμωμένοι ἀπὸ ἀκτίνες, ἀπὸ χρώματα, ἀπὸ σεβάσμια ἀνεμίζοντα μαλλιὰ, κι' ἀπὸ τίς σκιὰς τοῦ μαύρου ῥάσου ποὺ τοὺς τύλιγε. Κι' ἐσκόρπιζαν φῶς, ἐδίδασκαν, ἤλεγχαν, κ' ἐμπόλιζαν ἀκούριστοι κάθε ἄγριο πρέμνο τοῦ Γένους μας, μέ τὸ τρισάγιο μπόλι τῆς ἀγάπης στὸ Χριστὸ καὶ στὴν Ἑλλάδα, ποὺ ὅταν ἤλθεν ἡ εὐλογημένη ὥρα ἐκάρπισε τὸ θαῦμα τῆς Ἐθνεγερασίας μας.

Καὶ μ' ἓνα λόγο, ὅταν ἄμορφος ἀκίμη ἀναδεύονταν στὰ δάθη τῆς λαϊκῆς ψυχῆς· ὁ πόθος γιά τὴν ἀνασυγκρότηση τῆς Φυλῆς μας, αὐτοὶ τὸν ἐζοῦσαν ἔντονα· κι' ἐστάθησαν γι' αὐτὸ ἡ ζωντανότερη, γνησιώτερη καὶ ἡ πλαστικώτερη ἔκφρασή του.

(Συνεχίζεται)

ΑΝΘΙΜΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

«Προστάτιν σε τῆς ζωῆς ἐπίσταμαι, καὶ φρουρὰν ἀσφαλεστάτην, Παρθένε, τῶν πειρασμῶν διαλύουσαν ὄχλον, καὶ ἐπηρείας δαιμόνων ἐλαύνουσαν· καὶ δέομαι διὰ παντός, ἐκ φοβῶς τῶν παθῶν μου ρυσθῆναι με».

(Ἀπὸ τὸν Μικρὸν Παρακλητικὸν Κανόνα)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΛΗΞΙΝ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

Τὴν Τρίτην, 15ην Ἰουλίου ἐ.ε., ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς λήξεως τῶν μαθημάτων τῆς τρίτης σειρᾶς τοῦ Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου Κληρικῶν, ἧτις ἤρξατο τὴν 30ὴν Ἀπριλίου.

Τὴν τελετὴν ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Κοσ. Ἰάκωβος, Συνοδικὸς Ἐπόπτης τοῦ Φροντιστηρίου. Παρέστησαν ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἀνδρέας Φυτράκης, ὁ Ἠγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης Πανος. Ἀρχιμ. κ. Ἀθανάσιος Κοντογιάννης, οἱ διδάξαντες Καθηγηταὶ Κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ κ. ἄ.

Ἐν ἀρχῇ ἐτελέσθη εὐχαριστήριος Δοξολογία, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔψαλεν ἡ Χορωδία τῶν Μελῶν τοῦ Φροντιστηρίου. Ἀκολουθῶς ὁ Διευθυντὴς τοῦ Φροντιστηρίου Πανος. Ἀρχιμ. κ. Στέφανος Ματακοῦλιας προέβη εἰς ἑκθεσιν τῶν πεπραγμένων τοῦ Φροντιστηρίου, εἰς τὸ ὅποιον ἐφοίτησαν 38 Ἱερεῖς, ἐξ ἧν 6 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης καὶ 2 τῆς Ἐκκλησίας Ἀωδεκανήσου.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης διαπιστοῦται ἡ μεγάλη πρόοδος, ἡ ὁποία, συντελούσης καὶ τῆς πείρας τῶν δύο προηγουμένων σειρῶν, ἐπετελέσθη, δικαιοῦσα τὰς προσδοκίας τοῦ ἐμπνευσθέντος τὴν ιδέαν τοῦ Φροντιστηρίου Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κυ Θεοκλήτου, καὶ τῆς ἐπικυροτησάσης αὐτὴν Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου. Τὸ Φροντιστήριον ἐξελίσσεται οὕτως εἰς μὴν σοβαρὰν προσπάθειαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν σκοπῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ὁποίας τελεῖ.

Ὡς πρὸς τὰ μαθήματα τῆς Ἐξομολογητικῆς, ταῦτα — ἀνέφερον — ἀνῆλθον εἰς 93 ὥρας διδασκαλίας, ἐναντι 67 τῆς β' καὶ 56 τῆς α' σειρᾶς. Τὸ σύνολον τῶν ὥρῶν διδασκαλίας ἀπάντων τῶν μαθημάτων ἀνῆλθεν εἰς 276, ἐδίδαξαν δὲ τακτικῶς οἱ Πανος. Ἀρχιμανδρῖται κ. κ. Χριστόφορος Παπουτσόπουλος, Χρυσόστομος Γιαλούρης, Δαμασκηνὸς Λαζαρίδης, Παντελεήμων Καρανικίλιας, Παντελεήμων Μπαρδάκος, Παντελεήμων Χρυσοφάνης καὶ Στέφανος Ματακοῦλιας, οἱ Αἰδесиμολογ. Πρωτοπρεσβύτεροι κ. κ. Ἄγγελος Νησιώτης, Λουκᾶς Παπαναστασίου, Ἐμμανουὴλ Μυτιληναῖος καὶ Κωνσταντῖνος Ἀνδρουλάκης, οἱ ἐλλόγιμοι κ.κ. Σοφοκλῆς Λώλης καὶ Σήφης Κόλλιας. Ἐκτάκτως καὶ διὰ διαλέ-

ξεων ἐπὶ θεμάτων τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ἐδίδαξαν οἱ ἔλλογιμώτατοι Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ.κ. Γεώργιος Σωτηρίου, Ἀμίλλας Ἀλιβιζάτος, Παναγιώτης Τρεμπέλας, Παναγιώτης Μπρατιώτης καὶ Ἰωάννης Καρμίρης, ὡς καὶ οἱ κ. κ. Ἰωάννης Φραγκιδάκης, Βασ. Δεντάκης κ. ἄ.

Ἀνεφέρθη, ἀκολούθως, εἰς τὸ λοιπὸν πρόγραμμα τοῦ Φροντιστηρίου ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης, εἰς τὰς ἐπισκέψεις Προσκυνημάτων, Ἰδρυμάτων, Μνημείων, Μουσείων καὶ Ἀρχαιολογικῶν χώρων ὡς καὶ ἀξιοθεάτων, εἰς τὰς ἐν τῷ Καθολικῷ τῆς Μονῆς ὑποδειγματικὰς Λειτουργίας καὶ Ἰ. Ἀκολουθίας, εἰς τὴν ἐν γένει διαβίωσιν τῶν Μελῶν ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ, εἰς τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν καὶ τέλος ἠὲ χαρίστησε τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον, τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Κον Ἰάκωβον, τοὺς ἐπισκεφθέντας τὸ Φροντιστήριον Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Μαρωνείας Κον Τιμόθεον καὶ Κίτρους Κον Βαρνάβαν, ὡς καὶ τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Ἀρκαδίας Κον Τιμόθεον, τοὺς διδάξαντας Καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου, Κληρικοὺς καὶ Λαϊκοὺς, τὸν Γεν. Διευθυντὴν τῆς Ἀποστ. Διακονίας κ. Ἄνδρ. Φυτράκη, τὸν Ἠγούμενον τῆς Μονῆς Πανσο. Ἀρχιμ. κ. Ἀθ. Κοντογιάννην δι' ὅσα ἔπραξαν ὑπὲρ τοῦ Φροντιστηρίου.

Τέλος, ἐν ἀποστροφῇ πρὸς τὰ Μέλη τοῦ Φροντιστηρίου καὶ ἐπὶ τῷ χωρισμῷ, ἀπεχαιρέτησεν αὐτοὺς, εὐχηθεὶς αὐτοῖς καταλλήλως.

Ἐκ τῶν Μελῶν τοῦ Φροντιστηρίου οἱ Αἰδес. κ. κ. Βασίλειος Γιαννακόπουλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας, Παναγ. Τσιλιγινέας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γυθείου καὶ Οἰτύλου, Κωνστ. Κοτρωνάκης, τῆς Ἱ. Ἐπισκοπῆς Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου καὶ Ἰωάννης Κωνσταντινίδης τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ρόδου, ἐξ ὀνόματος ὄλων, διὰ καταλλήλων προσλαλιῶν ἐξηδήλωσαν τὴν ἱκανοποίησιν καὶ ὠφέλειάν των ἐκ τοῦ Φροντιστηρίου, τὴν εἰς τὸ ὅποιον φοίτησιν ἐχαρκτήρισαν ὡς σημαντικὸν σταθμὸν τῆς ἱερατικῆς ζωῆς των, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἐκκινοῦν ἐφωδιασμένοι διὰ νέων δυνάμεων πρὸς ἐπιτέλειαν τῆς ἀποστολῆς των ἐν ταῖς ἐνορίαις αὐτῶν.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Κος Ἰάκωβος διεβίβασε πρὸς τὰ Μέλη τοῦ Φροντιστηρίου τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τοῦ ἀπουσιάζοντος ἐξ Ἀθηνῶν Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κου Θεοκλήτου καὶ δι' ἐμπνευσμένους ὁμιλίας αὐτοῦ ὑπεγράμμισε τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Κοινωνίᾳ σπουδαίαν ἀποστολὴν τοῦ Κληρικοῦ καὶ ἰδίᾳ τοῦ Ἐξομολόγου

καὶ ἐτόνισε μετὰ πόσης προσοχῆς καὶ αὐταπαρνήσεως ὀφείλει ὁ Ἱερεὺς νὰ ἐπιτελῇ τὸ ἀγιαστικόν, τὸ διδασκτικόν καὶ τὸ ποιμαντικὸν αὐτοῦ καθήκον. Συνεχάρη τοὺς ἀποφοιτῶντας διὰ τὴν τιμὴν νὰ ἀποσταλῶσιν ὑπὸ τῶν οἰκείων Σεβ. Ἱεραρχῶν εἰς τὸ Φροντιστήριον καὶ τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρακολουθήσωσι τὰ Μαθήματα καὶ τὰς λοιπὰς ἐργασίας τοῦ Φροντιστηρίου, ἐξέφρασε δὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἐπιστρέφοντες εἰς τὰς Ἐνορίας των, θὰ ἐργασθῶσι μετὰ νέου ζήλου εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἱ. Ἐξομολογήσεως, ἀμέσως μὲν ὅσοι ἀσκοῦν ἤδη τὴν Πνευματικὴν πατρότητα, ἐν καιρῷ δὲ καὶ ἐφ' ὅσον κρίνουν τοῦτο οἱ οἰκεῖοι Ἱεράρχαι, ὅσοι θὰ λάβουσι αὐτὴν.

Τέλος, ὁ Σεβασμιώτατος ἐτόνισε τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς Βασιλικῆς Χορηγίας καὶ ἠὺχαρίστησε τὰς Α.Α.Μ.Μ. τὸν Βασιλέα Παῦλον καὶ τὴν Βασίλισσαν Φρειδερίκην διὰ τὸ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὑψηλὸν Αὐτῶν ἐνδιαφέρον.

Μετὰ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἀττικῆς, ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κ. Ἄνδρ. Φυτράκης διέγραψε τοὺς σκοποὺς τοῦ Φροντιστηρίου, δυναμένους, ὡς εἶπεν, νὰ ἐπιτευχθῶσιν ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ διαστήματος, ὅπερ ὀρίσθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου. Τὸ Φροντιστήριον ἐπιδιώκει νὰ θέσῃ ἐνώπιον τῶν Μελῶν αὐτοῦ τὰ προβλήματα, ἅτινα παρουσιάζονται ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου αὐτῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς Ἱ. Ἐξομολογήσεως, καὶ νὰ δώσῃ τὰς γενικὰς γραμμάς, ἐπὶ τῶν ὁποίων στοιχοῦντες, ἀλλὰ καὶ αὐτενεργοῦντες θὰ ἐπιτύχωσι τὰ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας προσδοκώμενα ἀποτελέσματα. Ὁ κ. Γενικὸς ἐτόνισεν ὅτι οἱ Αἰδεσιμώτατοι Ἱερεῖς δὲν πρέπει νὰ αἰσθάνωνται πλέον ἑαυτοὺς μόνους εἰς τὸ δύσκολον ἔργον των, ἀλλὰ νὰ γνωρίζουν ὅτι παρὰ τὸ πλευρόν των εὐρίσκειται ὀλόκληρος ἡ Διοικοῦσα Ἐκκλησία ἐτοιμὴ νὰ τοὺς βοηθήσῃ, ἐκάλεσε δὲ τὰ Μέλη νὰ ἀπευθύνωνται πρὸς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν διὰ πᾶν ζήτημα, εἰς τὸ ὅποῖον θὰ εἶναι αὕτη εἰς θέσιν νὰ τοὺς ἐξυπηρετήσῃ.

Ἡ τελετὴ ἔληξε μὲ τὴν φήμην τοῦ Μακαριωτάτου καὶ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀγίου Ἀττικῆς καὶ τὸν Πολυχρονισμόν τῶν Βασιλέων, μεθ' ὃ ἀπενεμήθησαν αἱ Βεβαιώσεις Φοιτήσεως καὶ προσεφέρθησαν ἀναψυκτικὰ ἐν τῷ Ἠγουμενεῖῳ τῆς Μονῆς, τοῦ Πανος. Καθηγουμένου αὐτῆς εὐχαριστήσαντος διὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς Μονῆς ὡς ἔδρας τοῦ Φροντιστηρίου.

Ἡ προσεχὴς τετάρτη σειρά τοῦ Φροντιστηρίου, συμφώνως πρὸς ἀπόφασιν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, θὰ ἀρχίσῃ τὴν 15ην Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. καὶ θὰ διαρκέσῃ μέχρι τέλους Νοεμβρίου.

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΕΞΟΜΟΛΟΓΩΝ

Συγκροτηθὲν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 915 Ἐγκυκλίου Αὐτῆς (Ἀριθ. Πρωτ. 2320 /28.9.57).

Ὄργανωθὲν ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ἐπιχορηγηθὲν ὑπὸ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Παύλου Α'.

Λειτουργοῦν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης.

ΠΙΝΑΞ ΜΕΛΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

Γ'. ΣΕΙΡΑ.

(Ἀπὸ 30 Ἀπριλίου μέχρι 10 Ἰουλίου 1958).

ἀ. ἀ.	Ἱερὰ Μητρόπολις	Ὄνοματεπώνυμον Μέλους
	α) Παλαιᾶς Ἑλλάδος	
1)	Αἰτωλίας — Ἀκαρνανίας	Πρεσβ. Παῦλος Βασιλείου
2)	Ἀργολίδος	Πρεσβ. Κων. Τσελεπατιώτης
3)	Ἄρτης	Πρεσβ. Κωνσταντῖνος Ρίζος
4)	Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος	Οἶκον. Ἰωάννης Ἡλίας
5)	Γόρτυνος — Μεγαλοπόλεως	Πρεσβ. Εὐάγ. Θεοδωρόπουλος
6)	Γυθείου — Οἰτύλου	Πρωτοπρ. Παν. Τσιλιγονέας
7)	Δημητριάδος	Πρεσβ. Παναγιώτης Χρόνης
8)	Ζακύνθου	Πρεσβ. Δημήτριος Γκρέκας
9)	Ἡλείας	Πρεσβ. Βασ. Γιαννακόπουλος
10)	Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριο- φερσάλων	Πρεσβ. Κωνστ. Μαρόπουλος
11)	Θηβῶν — Λεβαδείας	Οἶκον. Ἰωάν. Παπασπύρου
12)	Θήρας	Πρεσβ. Ἐμμ. Μενδρινός
13)	Καλαβρύτων — Αἰγιαλείας	Πρεσβ. Ἄλ. Κανελλόπουλος
14)	Καρυστίας — Σκύρου	Πρεσβ. Δημήτριος Φροσύνης
15)	Κεφαλληνίας	Πρεσβ. Ἰωάν. Αὐγουστᾶτος
	β) Νέων Χωρῶν	
16)	Ἀλεξανδρουπόλεως	Σακελ. Νικόλ. Παπανδρέου
17)	Βερροίας — Ναούσης	Πρεσβ. Ταξ. Βαλσαμόπουλος
18)	Γρεβενῶν	Πρεσβ. Λεόντ. Σταμπολίδης
19)	Διδυμοτείχου — Ὀρεστειάδος	Πρεσβ. Ἰωάννης Πεταλάς
20)	Δράμας	Πρεσβ. Δ. Δημητρακόπουλος
21)	Ἐδέσσης — Πέλλης	Πρεσβ. Ἀριστομένης Κιάος
22)	Ἐδέσσης — Πέλλης	Πρεσβ. Ἄθαν. Μπελαντώνας

ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ
ΕΙΣ ΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Κυριακή ΙΔ' Ματθαίου
(Ματθ. κβ' 1 - 14)

«Πῶς εἰσηλθεὶς ἔδωκε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου;» (Στιχ. 12)

[Πῶς μπήκες ἐδῶ, μὴ ἔχοντας ἔνδυμα-
σία κατάλληλη γιὰ τὸν γάμο;]

Ὁ βασιλεὺς τῆς παραβολῆς κάλεσε στοὺς γάμους τοῦ υἱοῦ τοῦ πονηροῦ κι' ἀγαθοῦς, ἀξίους κι' ἀναξίους, ἀναφέρει τὸ ἱερὸ κείμενο. Σύμφωνα με ἐντολή, ποὺ πῆραν, οἱ δοῦλοι τοῦ φώναξαν στὸ γαμήλιο συμπόσιο ὅσους βρέθηκαν στοὺς δρόμους καὶ στὰ σοκάκια, χωρὶς νὰ ἐξετάσουν καθόλου τὸ ποῖόν τοῦ καθενός, χωρὶς νὰ δώσουν προσοχὴ στὸ ἂν ἦταν φτωχὸς ἢ πλούσιος, ὠραῖος ἢ ἀσχημος, ὑγιὴς ἢ ἀνάπηρος, δίκαιος ἢ ακοιποιός.

Ὁ βασιλεὺς ἔδειξε ἀπεριόριστη ἐπιεικεία κι' ἀνοχὴ ἀπέναντι, σὲ ὅλο αὐτὸ τὸ πολυποικίλο πλῆθος, ποὺ ἔλαβε μέρος στὴ νυμφικὴ γιορτῆ. "Ἄνοιξε

ἀ. ἀ.	Ἱερὰ Μητρόπολις	Ὀνοματεπώνυμον Μέλους
	β) Νέων Χωρῶν	
23)	Ἑδέσσης — Πέλλης	Πρεσβ. Ἀργύριος Τσιλίδης
24)	Ἑλασσῶνος	Ἀρχιμ. Ἰσιδώρος Διβράνης
25)	Ἑλευθερουπόλεως	Πρεσβ. Μιχαὴλ Θεοδωρίδης
26)	Θεσσαλονίκης	Πρεσβ. Χρῆσ. Καραμανλῆς
27)	Ἱερισσοῦ — Ἀγ. Ὄρους	Οἶκον. Χριστοφ. Ζωγράφος
28)	Ἰωαννίνων	Πρεσβ. Χρῆστος Γρίβας
29)	Κασσανδρείας	Πρεσβ. Φώτιος Φιρινίδης
30)	Κίτρους	Πρεσβ. Ἐμμ. Τζῶρτζογλου
	γ) Ἐκκλησίας Κρήτης	
31)	Κρήτης	Πρεσβ. Μιχαὴλ Σουρανάκης
32)	Κρήτης	Πρεσβ. Ἐμμαν. Σταθάκης
33)	Κισσάμου — Σελίνου	Πρεσβ. Νικόλαος Παπαδάκης
34)	Κυδωνίας — Ἀποκορώνου	Πρεσβ. Κωνστ. Κοτρωνάκης
35)	Λάμπης — Σφακίων	Πρεσβ. Νικ. Ματθιουδάκης
36)	Ρεθύμνης — Ἀδλοποτάμου	Πρεσβ. Μιχαὴλ Σταυρανάκης
	γ) Ἐκκλησίας Δωδεκανήσου	
37)	Κῶ	Πρεσβ. Ἰωάννης Καματερός
38)	Ρόδου	Πρεσβ. Ἰω. Κωνσταντινίδης

Ἐν Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης τῇ 28 Ἰουνίου 1958

Ὁ Διευθυντὴς

Ἀρχιμ. Στέφανος Ματακοῦλιας

για ὄλους τις θύρες τοῦ παλατιοῦ του. Εἶχε γιὰ τὸν καθένα μιὰ θέσι ἐτοιμη στὰ ἀνάκλιτρα, πού τριγύριζαν τὸ πολυτελές τραπέζι τοῦ συμποσίου.

Ἄλλὰ ἔβαν τὸ τρικλίνο, ἡ αἴθουσα τοῦ συμποσίου, γέμισε ἀπὸ τοὺς προσκαλεσμένους καὶ ὁ βασιλεὺς μπῆκε γιὰ νὰ ἰδῆ τὰ πρόσωπά τους, σταμάτησε μπροστὰ σ' ἕνα ἀπ' αὐτοὺς καὶ συνθρόαπασε. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δὲν ἦταν οὔτε καλύτερος οὔτε χειρότερος ἀπὸ τοὺς λοιποὺς συνδαιτυμόνες. Ἄλλὰ κάτι τὸν ξεχώριζε ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Μιά παράλειψις, πού ὁ τόσο ἐπιεικὴς κι' ἀνεκτικὸς ἀμφιτρώων δὲν τὴ συγχώρησε, δὲν τὴν ἀνέχθηκε, δὲν τὴν παρῆιδε. Ὁ προσκαλεσμένος ἐκεῖνος δὲν εἶχε φροντίσει νὰ ντυθῆ ἀνάλογα μὲ τὴν περίστασι. Εἶχε πάει στὸ παλάτι μὲ τὰ καθημερινά του ρούχα.

Ὁ βασιλεὺς τὸν ρώτησε γι' αὐτὴ τὴν ἀμέλεια. Κι' ἐκεῖνος, — σημεῖώνει ὁ ἱερὸς εὐαγγελιστὴς — «ἐφιμώθη», δηλαδὴ ἀποστομώθηκε, τὰ ἔχασε καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ ἀποκριθῆ.

Τότε εἶπε ὁ βασιλεὺς στοὺς ὑπηρέτες του:

— Δέστε του χέρια καὶ πόδια, σηκώστε τον καὶ βγάλτε τον στὸ σκότος τὸ ἐξώτερο, ἐκεῖ πού εἶναι τὸ κλάμμα καὶ τὸ τρίξιμο τῶν δοντιῶν.

Ὁ βασιλεὺς, στὴν παραβολή, εἶναι ὁ κύριος καὶ δεσπότης τοῦ σύμπαντος, πού κάλεσε στοὺς γάμους τοῦ υἱοῦ του μὲ τὴν ἀνθρωπότητα, στὸ αἰώνιο συμπόσιο τῆς θείας βασιλείας, κάθε ἄνθρωπο. Οἱ πόρτες τοῦ παραδείσου εἶναι ἀνοιχτὲς γιὰ ὄλους, χωρὶς καμμιά διάκρισι. Μπορεῖ ὁ καθένας νὰ μπῆ ἐκεῖ, χωρὶς νὰ ρωτηθῆ ἂν εἶναι εὐγενὴς ἢ ἀσημος, Ἰουδαῖος ἢ Ἕλληνας, ἄρσενικὸς ἢ θηλυκὸς, δοῦλος ἢ ἐλεύθερος, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος: «πάντες υἱοὶ Θεοῦ ἐστέ διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἕλληνι, οὐκ ἐν δοῦλῳ οὐδὲ ἐλεύθερῳ, οὐκ ἐν ἄρσενι καὶ θήλυι πάντες γὰρ ὁμοίως εἰς ἐστέ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ».

Ἄλλὰ ἂν ὅλες οἱ ἐπιγίγιες διακρίσεις δὲν ἔχουν καμμιά σημασία, γιὰ νὰ μπῆ καὶ νὰ μεῖνῃ κανεὶς στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπαιτεῖται ὀσὸσο μιὰ προϋπόθεσις. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχη κανεὶς ἔνδυμα γάμου. Εἶναι ἀπαραίτητο, γιὰ νὰ περάσουμε τὸ κατώφλι τῆς θείας βασιλείας, γιὰ νὰ μὴ ἀποτελέσουμε παραφωνίαν ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους συνδαιτυμόνες, γιὰ νὰ δείξουμε ὅτι τιμᾶμε τὸν τόπο καὶ τὸν κύριο τοῦ τόπου, ἢ κατάλληλη στολή. Τὸ ἔνδυμα ἐκεῖνο, πού ταιριάζει στὸ θεῖο συμπόσιο.

Ποιὸ ἄρα νὰ εἶναι αὐτὸ τὸ ἔνδυμα; Τί νὰ ἐνοῆ ἡ παραβολὴ κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ σύμβολο; Μήπως ἕνας ἀπ' ἀρχῆς ἐνάρετος βίος, μιὰ καθαρότητα καὶ λάμφι ψυχικὴ πού πρέπει νὰ τὴν ἔχη κανεὶς ἀνεκλιθεῖν; Ὅχι, βέβαια. Ἡ παραβολὴ μιλά ρητά: ὁ βασιλεὺς ἔστειλε νὰ καλέσουν στοὺς γάμους τοῦ υἱοῦ του ὄχι μόνο τοὺς ἀγαθοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς πονηροὺς, ὄχι τοὺς δικαίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς. Τὸ ὅτι εἶσαι ἁμαρτωλός, δὲν σημαίνει καθόλου ὅτι δὲν ἔχεις ἐλεύθερη εἴσοδο στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Πάντα διατηρεῖς αὐτὸ τὸ δικαίωμα, ἀκόμη κι' ἂν ἔχης φθάσει στὰ ἔσχατα ὄρια τῆς ανοχῆς Ὁ οὐράνιος ἀμφιτρώων σὲ καλεῖ κι' ἐσένα, σοῦ ἔχει ἐτοιμὴ καὶ τὴ δικὴ σου θέσι ἐκεῖ ὑψηλά. Γι' αὐτὸ — λέγει ἡ παραβολὴ — ἔστειλε τοὺς δούλους σου νὰ φωνάξουν συνδαιτυμόνες ὄχι μόνο στοὺς δρόμους, ἀλλὰ καὶ στὶς «διεξόδους» τῶν δρόμων, στὰ στενορύμια, παντοῦ. Γι' αὐτὸ λέγει ἡ παραβολὴ ὅτι κάλεσε ὄχι μόνο ἀγαθοὺς, ἀλλὰ καὶ πονηροὺς.

Πρέπει, ὅμως, νὰ φορέσης ἔνδυμα γάμου, γιὰ νὰ παραστῆς στὸ αἰώνιο τραπέζι τῆς ἄνω χαρᾶς. Κι' αὐτὸ τὸ ἔνδυμα εἶναι ἡ πίστις στὸν Χριστό, ἡ μετάνοια, ἡ ταπεινότητα, ἡ ἀγάπη κι' ὅλες οἱ ἄλλες ἀρετὲς πού γεννᾷ ἡ πίστις. Μπορεῖς νὰ μπῆς στὸν παράδεισο, ἀλλὰ μὲ ἕναν ὄρο· ν' ἀλλάξης τὴ λερωμένη καὶ τριμμένη καθημερινὴ φορεσιὰ τῶν γητίνων βλέψων καὶ νὰ περιβληθῆς τὴ γιορταστικὴ ἔνδυμασιὰ τῶν θεαρέστων λογισμῶν καὶ πράξεων.

Οἱ προσκαλεσμένοι τοῦ βασιλέως, στὴν παραβολή, δὲν ἔχουν ἀκριβῶς

τις ίδιες ένδυμασίες γάμου. "Άλλων ήταν φτωχικές, άλλων πλούσιες. "Άλλων ήταν από μετάξι και χρυσά κεντήματα, άλλων από απλό λινό κι' άλλων από πιό φτηνό ύφασμα. "Ήταν, όμως, όλες οι στολές αυτές φανερά καθαρές και γιορταστικές. "Έτσι και στην πραγματικότητα, ό παράδεισος δέν θά ήταν γεμάτος ομοιόμορφες ένδυμασίες αρετών ούτε τής ίδιας ζήλιας. Στο στερέωμα τής άνω ζωής, — λέγει ό Παύλος — άστέρι από άστέρι θά διαφέρει στην αίγλη, στο μέγεθος, στην άκτινοβολία. "Άλλοι από τους συνδαιτυμόνες θά έχουν πάνω τους τήν κόκκινη στολή του μαρτυρίου. "Άλλοι τόν άσπρο βύσσο τής άσκήσεως. "Άλλοι τά φτωχότερα ένδύματα των συνηθισμένων αρετών. "Όλοι, όμως, θά είναι ντυμένοι ανάλογα με τή σημασία του τόπου και του γεγονότος, όλοι θά φορούν ένδυμα γάμου.

Μή φοβάσαι, λοιπόν άν δέν διαθέτεις πολύτιμη φορεσιά, δηλαδή μεγάλες αρετές. Ό θεός βασιλεύς δέν θά σε άποδοκιμάση, άρκεί νά είσαι ντυμένος έστω και με λίγες αρετές, άρκεί νά είσαι τυλιγμένος με τό νοητό ύφασμα τής μετανοίας και των στοιχειωδών έργων τής πίστewας.

Κυριακή ΙΕ' Ματθαίου

(Ματθ. κθ' 35 - 46)

«Έν ταύταις ταίς δυσίν έντολαις όλος ό νόμος και οι προφήται κρέμανται» (Στίχ. 40)

[Σ' αυτές τις δύο έντολες όλόκληρος ό νόμος κι' οι προφήται κρέμονται]

Ή αγάπη, άδελφοί, είναι ή πρώτη και μεγάλη έντολή του Θεού σε μάς. Σ' αυτή κρέμονται όλες οι άλλθειες κι' όλα τά διδάγματα τής Άγίας Γραφής. "Όχι μόνο ό μωσαιικός νόμος και τά λόγια των προφητών, όπως στη σημερινή περίπτωση είπεν ό Κύριος, αλλά κι' ή Καινή Διαθήκη, που συμπλήρωσε τόν νόμο εκείνο κι' εκπλήρωσε τά όσα είχαν άποφθεγχθί οι προφήται.

Ποιός Χριστιανός δέν έχει πάντα έναυλη στ' αυτία του τη διακήρυξη του μεγάλου Παύλου: «Εάν ταίς γλώσσαις των ανθρώπων λαλώ και των αγγέλων, αγάπην δέ μη έχω, γέγονα χαλκός ήχων ή κύμβαλον άλαλάζον. Καί εάν έχω προφητείαν και είδω τά μυστήρια πάντα και πάσαν τήν γνώσιν, και εάν έχω πάσαν τήν πίστιν, ώστε όρη μελιστάναί, αγάπην δέ μη έχω, ούδέν είμι. Καί εάν ψωμίσω πάντα τά υπάρχοντά μου, και εάν παραδω τό σώμά μου ίνα καθήσωμαι, αγάπην δέ μη έχω, ούδέν όφελούμαι».

Και ποιός Χριστιανός δέν γνωρίζει τη βεβαίωσι, που βγήκε από τό ίδιο τό στόμα του Κυρίου: «Απ' αυτό θά καταλάβουν όλοι ότι είστε μαθηταί μου, άν έχετε αγάπη».

Ή αγάπη, που πρέπει νά έχουμε, — λέγει σήμερα ό Κύριος — στρέφεται σε δύο κατευθύνσεις. Προς τόν Θεό και προς τόν πλησίον μας. Δέν είναι δυνατόν νά ξεχωρισθούν αυτές οι δύο πλευρές τής αγάπης, διότι, καθώς ση-μειώνει ό ευαγγελιστής Ίωάννης, εάν τις είπη ότι αγαπά τόν Θεόν και τόν άδελφόν αυτού μισή, ψεύστης έστίν».

Ή ανθρώπινη αδυναμία, άδελφοί, κι' ό διάβολος που τήν υποδαυλίζει, ζητούν νά μάς απομακρύνουν από τη θεμέλιο αυτή έντολή, νά αποσπάσουν και νά ξεκόψουν τήν ψυχή μας από τήν αγάπη. Ή Γραφή με κάθε τρόπο επισημαίνει ένα τέτοιο θανάσιμο κίνδυνο, προειδοποιώντας τόν κάθε Χριστιανό ότι τό ξεστράτισμα από τήν αγάπη είναι στροφή προς τήν άπώλεια. "Όπως πλοία χωρίς πυξίδα δέν όφελείται τίποτε από τό γερό του σκαρι κι' από τά πλατεία του πανιά, έτσι και Χριστιανός χωρίς αγάπη δέν κερδίζει τίποτε απ' όλες τις

ἄλλες ἀρετές. Ἄγάπη δὲ ὅταν δὲν ἔχω — ἀκούσαμε λίγο πρὶν τὸν Παῦλο νὰ φωνάζῃ — τίποτε δὲν εἶμαι, τίποτε δὲν ὠφελοῦμαι.

Ὡστόσο, πολλοὶ ἀπὸ μᾶς δὲν ἀγαποῦμε τὴν ἀγάπην» ὅσο τῆς ἀξίζει, καθὼς λέγει ὁ ἱερός Αὐγουστίνος. Δὲν θέλουμε νὰ καταλάβουμε, ὅτι αὐτὴ εἶναι τὸ πᾶν στὴν ἅγια Θρησκείαν μας, ἡ ἴδια ἡ καρδιά τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ ἀναντικατάστατη βάση τῆς σωτηρίας μας, ἡ ψυχὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὸ μοναδικὸ κλειδί, ποῦ ἀνοίγει τοὺς οὐρανοὺς, ἡ μοναδικὴ ὁδὸς ποῦ δὲν ξεβγάξει στὴν κόλασι.

Χωρὶς τὴν ἀγάπην δὲν ἔχουν σημασίαι οἱ ὑπόλοιπες ἐντολές, ὅπως δὲν ἔχουν σημασίαι τὰ ὄργανα μιᾶς ὀρχήστρας, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἐκεῖνος ποῦ θὰ τὰ κατευθύνῃ. Κι' ὅμως, δὲν κατορθώνουμε νὰ τὸ ἐνοήσουμε αὐτὸ βαθειά πολλοὶ ἀπὸ μᾶς. Καὶ σπαταλοῦμε ἔτσι καιρὸ καὶ προσπάθειες κάνοντας τόσα καὶ τόσα ἄλλα καὶ παραμελώντας τὴν ἀγάπην.

Θέλεις, λοιπόν, νὰ ἀποβῆς σωστὸς Χριστιανός; Νὰ μὴ ματαιοπονῆς, ἀλλὰ νὰ ζήσης ἀληθινὰ σύμφωνα μετ' τὸ Εὐαγγέλιο; Νὰ πάψῃς νὰ διασπᾶς τίς δυνάμεις σου καὶ νὰ εἰσέλθῃς στὴν οὐσία τοῦ Χριστιανισμοῦ, παρατώντας τὰ περιθώρια καὶ γυρίζοντας στὸ κέντρο; Ἔνα τότε ἄς εἶναι τὸ σύνθημά σου, ἡ μερὶς σου μία: ζέψε κάθε προσπάθειά σου στὸν ἀθάνατο κι' ἐνδοξο ζυγὸ τῆς ἀγάπης, πρὸσοδότησε ὅλες τίς ἀρετές σου μετ' τὴν ἀγάπην, κάνε τίς νὰ ξεχειλίσουν ἀπὸ τὴν ἀγάπην. Βάλε τὴν ἀγάπην γιὰ ἀφετηρία τους, τὴν ἀγάπην γιὰ τροχιά τους, τὴν ἀγάπην γιὰ τέλος τους. Παράδοσε τὰ ἥνια τους στὴν ἀγάπην, μετάβαλέ τις σὲ ἐκδηλώσεις τῆς ἀγάπης. Κάθε ἀρετὴ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μιὰ ἐσθῆς — μετ' διαφορικὸ χρῶμα, ἀλλοιώτικο σχέδιο, καινούργιο ὄφρασμα — ποῦ φορᾷ ἡ ἀγάπην.

Βάλε στὶς προσευχές σου ὡς κεντρικὸ, ἐπίμονο, ἀδιάλειπτο αἷτημα τὴν ἀγάπην. Ζήτα τὴν ἀγάπην καὶ τὰ ζητᾶς ὅλα. Ἐφάρμοξε τὴν ἀγάπην καὶ τὰ ἐφαρμόξεις ὅλα.

Ὁ ἱερός Αὐγουστίνος — γιὰ νὰ τὸν ξαναμεταχειρισθοῦμε — δίνει κάπου μιὰ τολμηρὴ σύστασι, ποῦ ὅμως δὲν εἶναι καθόλου παράλογη, καθόλου τολμηρὴ στὴν πραγματικότητά. Λέγει: «Ἀγάπα καὶ κάνε ὅ,τι θέλεις». Ἄν ἀγαπᾶς τὸν Θεὸ καὶ τὸν πλησίον σου, ἂν πηγῇ τῶν πράξεών σου καὶ στόχοι τους ἔχῃς τὴν ἀγάπην, μὴ σὲ νοιάζῃ γι' αὐτές. Δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ οἱ πράξεις σου νὰ εἶναι διλόκληρες μέσα στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ ἐναρμονίζονται μετ' τὸ Εὐαγγέλιο.

Ἄς κάνουμε, λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσο εἶναι καιρὸς καλὰ τοὺς λογαριασμοὺς μας. Ὅσοι ἀπὸ μᾶς, ἀναθεωρώντες τὸν βίον τους, διαπιστώνουν ὅτι ἡ μεγάλη αὐτὴ ἐντολὴ δὲν εἶναι ὁ ἄξονας τῶν λογισμῶν, τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν ἔργων τους, ἄς σπεύσουν νὰ τοποθετήσουν αὐτὸν τὸν ἄξονα. Γιατὶ μονάχα ἔτσι θὰ εἴμασθε ἀληθινοὶ κι' ἔχι κατ' ὄνομα Χριστιανοί.

Κύριε, τὸ Πνεῦμά σου μᾶς φανέρωσε, μέσα στὴ Γραφὴ τὸ ὄνομά σου. Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης σὲ ὀρίζει ὡς ἀγάπην. Δός μας, λοιπόν, τὸν ἑαυτό σου, κάνε μας μετόχους τῆς ἀγάπης σου. Χαρίτωσέ μας νὰ σὲ ὑπηρετοῦμε μετ' τὴν ἀγάπην, ποῦ εἶσαι ὁ ἴδιος, καὶ κάνε μας κάτοπτρά της, γιὰ νὰ ἀντανάκωμε τὴ θεότητά σου μετ' ἀπὸ τὰ ἔργα μας. Γιὰ νὰ βλέπῃς τὸν ἑαυτό σου σὲ μᾶς. Γιὰ νὰ δοξάζῃσαι ὡς ἀγάπην μετ' τὴν ἀγάπην ποῦ μᾶς ἔδωσες καὶ σοῦ ἀνταποδίδουμε. Γιατὶ, ὅπως πάλι μετ' τὴ γραφίδα τοῦ εὐαγγελιστοῦ σου μᾶς εἰδοποίησες, αἱμεῖς σὲ ἀγαποῦμε, ἐπειδὴ πρῶτος σὺ μᾶς ἀγάπησες».

Κυριακή ΙΣΤ' Ματθαίου

(Ματθ. κε' 14 - 30)

«Έργων σε ὅτι σκληρός εἶ...» (Στίχ. 24)
[Σέ ἤξερα ὅτι εἶσαι σκληρός...]

Ἐρισμένα σημεῖα, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, στὴ σημερινὴ παραβολή, δὲν εἶναι εὐκολονόητα. Καταλαβαίνει ὁ καθένας πολὺ καλὰ τὸ γενικὸ νόημά της. Ὁ ἄνθρωπος, ποὺ φεύγοντας σὲ ταξίδι, ἄφησε στοὺς δούλους του ἀπὸ ὀρισμένο ἀριθμὸ τάλαντων, εἶναι ὁ Θεός. Οἱ δούλοι εἴμαστε ἐμεῖς. Τὰ τάλαντα εἶναι τὰ διάφορα χαρίσματα, ποὺ ἔχει ὁ καθένας μας. Ἄλλος ἔχει πῦθ πολλά, ἄλλος πῦθ λίγα. Τὸ ἐμπόριο, ποὺ ἔκαναν μὲ τὰ τάλαντα οἱ δύο πρῶτοι δούλοι τῆς παραβολῆς καὶ τὸ κατόρθωμά τους νὰ τὰ ἀυξήσουν, εἶναι ὅ,τι πρέπει νὰ κάνη κάθε Χριστιανός μὲ τὰ χαρίσματά του. Ὁφείλει δηλαδὴ νὰ τὰ καλλιεργῇ καὶ νὰ τ' ἀυξάνη. Τὸ κρῦψιμο τοῦ τάλαντου στὴ γῆ ἀπὸ τὸν τρίτο δούλο, συμβολίζει ὅ,τι κάνουν οἱ μικρόψυχοι καὶ δειλοὶ, ποὺ θέλουν νὰ λέγωνται Χριστιανοὶ ἀλλὰ δὲν εἶναι. Γιατὶ αὐτοὶ δὲν ἀποτολμοῦν ἀγῶνες, γιὰ νὰ γίνουν καλύτεροι. Ἀφήνουν τὰ χαρίσματά τους ἀχρησιμοποίητα ἀπὸ φόβο μήπως πέσουν ἐξέω. Ἀπλῶς τὰ διατηροῦν.

Αὐτό, ὅμως, ὁ Θεὸς δὲν τὸ ἐγκρίνει. Κι' ἔτσι τοὺς τέτοιους, τοὺς ἀχρείους, δηλαδὴ τοὺς ἀχρήστους δούλους του θὰ τοὺς ἀποδοκιμάσῃ κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως. Θὰ τοὺς ρίξῃ στὴν αἰωνία κόλασι.

Αὐτὰ διδάσκει γενικῶς ἡ παραβολή. Ἀλλὰ ἂν τὸ νόημά της εἶναι ἀπλὸ καὶ κρυστάλλινο στὸ μεγαλύτερο μέρος της, ἔχει καὶ μερικὰ σημεῖα, ποὺ τὸ λογικὸ μας σκοντάφτει πάνω τους. Μᾶς γεννιοῦνται σ' αὐτὰ ἀπορίες καὶ πρέπει νὰ ἐμβαθύνουμε γιὰ νὰ βροῦμε τί θέλει νὰ πῇ ἐκεῖ ἡ παραβολή.

Ἄς πάρουμε, λοιπόν, δύο ἀπ' αὐτὰ. Κι' ἄς ἔλθουμε στὸ πρῶτο. Ἐκεῖνοι ποὺ ἔλαβαν μεγάλα χρηματικὰ ποσά, δὲν φοβήθηκαν καθόλου νὰ πραγματοποιηθοῦν. Ὁ ἕνας μὲ τὰ πέντε τάλαντα, κέρδισε ἔτσι ἄλλα πέντε. Ὁ ἄλλος, ὁμοίως, μὲ τὰ δύο τάλαντα, ἔβγαλε ἄλλα δύο. Ὁ καθένας διπλασίασε τὴν παρακαταθήκη, ποὺ τοῦ δόθηκε. Ποιὸς ἀδράνησε; Ἐκεῖνος, ποὺ εἶχε πάρει μονάχα ἓνα τάλαντο. Οἱ δύο πρῶτοι, ἀκριβῶς ἐπειδὴ τοὺς εἶχαν δοθῆ μεγάλα ποσά, θὰ εἶχαν καὶ περισσότερους κινδύνους καὶ περισσότερους κόπους ν' ἀντιμετωπίσουν. Ὡστόσο δὲν δίστασαν καθόλου. Τὰ ἐμπορεύθηκαν μὲ τόλμη κι' ἔτσι ὄχι μόνο δὲν τὰ ἔχασαν, ἀλλὰ τὰ διπλασίασαν. Ὁ τρίτος, ὅμως, ποὺ θὰ εἶχε λιγότερες ἐγνοιες, δὲν ἐμπορεύθηκε τὰ χρήματά του. Ἄνοιξε ἓνα λάκκο καὶ τὰ ἔθαψε.

Τὶ θέλουν νὰ μᾶς δείξουν αὐτὲς οἱ ἀναλογίες τῶν ποσῶν καὶ αὐτὴ ἡ διαφορὰ διαγωγῆς, ποὺ παρουσίασεν ὁ τρίτος δούλος ἀπέναντι τῶν ἄλλων δύο;

Ὅτι ἡ ἀκηδία, ἡ ἀπραξία, ἡ ἀκνησία, εἶναι πάντα ἀδικαιολόγητες. Τὶς ἐμφανίζουν ἀκριβῶς ἐκεῖνοι, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ὁ Θεὸς ζήτη ἄλλα. Ἐνῶ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος οἱ ἅγιοι, οἱ πλοῦσιοι σὲ ἀρετές, οἱ προχωρημένοι Χριστιανοὶ δὲν ἱκανοποιοῦνται ἀπὸ καμμιά πρόδο τούς καὶ πάντα πασχίζουν νὰ γίνουν ἀκόμη καλύτεροι, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἀδρανοῦν ὅσοι δὲν ἔχουν κάνει οὔτε τὰ πρῶτα βήματα. Ἐνῶ οἱ πρῶτοι δὲν λογαριάζουν κόπους καὶ κινδύνους καὶ ἀνεβάνουν ὀλοένα πῦθ ψηλά, οἱ ἄλλοι δὲν βρίσκουν τὴ δύναμι νὰ σηκώσουν οὔτε τὸ κεφάλι τους γιὰ νὰ ἰδοῦν ποὺ τοὺς καλεῖ ὁ Κύριος. Καὶ μένουν ἔτσι ἐκεῖ ποὺ βρέθηκαν.

Ἄν λοιπόν, εἶσαι στὴν ἀρχὴ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, μὴ ἀφήσῃς νὰ περάσῃ ὁ καιρὸς χωρὶς νὰ κινηθῆς καὶ νὰ προχωρήσῃς. Ὁ Κύριος δὲν θ' ἀνεχθῆ νὰ μὴ κάμῃς λίγα βήματα, ποὺ εἶναι τόσο εὐκόλα, ὅταν ἄλλοι κάνουν πολὺ πάρα κάτω ἄλλα βήματα δύσκολα.

"Ας ἔλθουμε τώρα στὸ δεύτερο σημεῖο τῆς παραβολῆς. Εἶναι ἡ δικαιο-
λογία, ποῦ ἔφερε ὁ τρίτος δούλος γιὰ τὴ συμπεριφορὰ του:

— Κύριε, εἶπε, ἤξερα ὅτι εἶσαι σκληρὸς. Θερρίζεις ἐκεῖ ποῦ δὲν ἔσπειρες
καὶ συνάζεις ἐκεῖ ποῦ δὲν διασκήρπισης. Φοβήθηκα λοιπὸν, κι' ἐκρύψα τὸ τάλαντό σου στὴ γῆ. Ἴδου αὐτό, ποῦ μοῦ ἔδωσες. Σοῦ τὸ ἐπιστρέφω ἀνέπαφο.

Ὁ Θεὸς παραδέχεται τὸν χαρακτηρητιμὸ, ποῦ τοῦ γίνεται μ' αὐτὴ τὴν ἀπολογία. Παραδέχεται ὅτι εἶναι σκληρὸς, ζητώντας νὰ θερίσῃ ἐκεῖ ποῦ δὲν ἔσπειρε καὶ νὰ μαζέψῃ ἐκεῖ ποῦ δὲν ἔδωσε.

Μὴν ἐκπλαγῆτε, ἀδελφοί. "Οχι μόνο ὁ ἴδιος τὸ λέγει, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπο-
δείχνει στὰ πράγματα. Naί, ὁ Θεὸς εἶναι σκληρὸς καὶ θέλει νὰ τοῦ προσφέρουμε ὅ,τι δὲν μᾶς ἔδωσε. Ποιὸ εἶναι αὐτό; Ἡ θέλησίς μας κι' οἱ ἀγῶνες τῆς. Ἡ χάρις του εἶναι πλουσία, ἀλλὰ δὲν σωζόμεσθε χωρὶς νὰ καταβάλουμε κι' ἐμεῖς κάτι. Ὁ Θεὸς μᾶς δίνει τὰ τάλαντα τῶν χαρισμάτων, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὰ ἀυξή-
κατι. Ὁ Θεὸς μᾶς δίνει τὰ τάλαντα τῶν χαρισμάτων, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὰ ἀυξή-
σουμε μὲ τὸ δικὸ μας ἀγῶνα. "Αν τὰ πάρουμε καὶ τὰ ἐπιστρέψουμε ἀκριβῶς ὅπως τὰ λάβαμε, μιμούμενοι τὸν τρίτο δούλο, θὰ μᾶς ἀποδοκιμάσῃ, θὰ μᾶς καταδικάσῃ στὸ σκοτάδι τὸ ἐξώτερο.

Ἐκεῖ, στὴν κόλασι, δὲν θὰ πᾶνε μονάχα ὅσοι σπατάλησαν τὰ τάλαντα, οἱ ἄσωτοι, οἱ ἀποστάται, οἱ δοσμένοι στὴν ἁμαρτία. Θὰ πᾶνε κι' ὅσοι τὰ φύλα-
ξαν χωρὶς νὰ τὰ ἀυξήσουν, ὅσοι δέχθησαν τὴ χάρι ἀλλὰ δὲν τὴν πολλαπλασία-
σαν μὲ τὴν προσπάθεια τῆς βελτιώσεως καὶ τῆς προόδου. Ἡ κόλασις περι-
μένει καὶ τοὺς Χριστιανούς ἐκείνους, ποῦ ἔμειναν ἀπὸ λιποψυχία ἀδρανεῖς,
μέτριοι, νομίζοντας ὅτι ἐπειδὴ δὲν ἔπесαν στὸ κακό, ὁ Θεὸς θὰ παραβλέψῃ τὸ
ὅτι δὲν προχώρησαν στὸ καλό.

Γι' αὐτὸ κι' ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης γράφει στὴν Ἀποκάλυψί του, ὅτι
ἔξω ἀπὸ τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ θὰ μείνουν καὶ οἱ δειλοί. Καὶ μάλιστα τοὺς τοπο-
θετεῖ πρώτους-πρώτους στὴ σειρά τῶν ἁμαρτωλῶν, λέγοντας: «Τοῖς δὲ δει-
λοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρ-
μακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ
λίμνῃ τῇ καιομένῃ ἐν πυρὶ καὶ θεῷ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος».

Εἶθε, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὸ φῶς αὐτὸ ποῦ κρύβουν τὰ δύο σημεῖα τῆς
παραβολῆς, γιὰ τὰ ὅποια μιλήσαμε, νὰ κἀνῃ ἕσους ἀπὸ μᾶς μοιζῶνους κάπως μὲ
τὸν τρίτο δούλο, ὥστε ν' ἀπομακρυνθοῦν ἀπ' αὐτὸ τὸ θανάσιμο πρότυπο καὶ
νὰ σπεύσουν νὰ πολλαπλασιάσουν τὰ ὅποια χαρίσματα ἔχουν.

Κυριακὴ ΙΖ' Ματθαίου

(Ματθ. ΙΕ' 21 - 28)

«^{*}Ω γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις!» (Στίχ. 28)
[^{*}Ω γυναῖκα, μεγάλη εἶναι ἡ πίστις σου!]

Ὁ Κύριος, συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς μαθητάς του — διηγεῖται τὸ σημερινὸ
Εὐαγγέλιο — περνοῦσε μιὰ μέρα ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Τύρου καὶ τῆς Σιδῶνος.
Μιὰ γυναῖκα ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα πρόβαλε ξαφνικὰ μπροστά του, στὴ μέση τοῦ
δρόμου. Ἔπесε στὰ πόδια του καὶ ἄρχισε νὰ τὸν παρακαλῇ μὲ δάκρυα νὰ θερα-
πεύσῃ τὴν κόρη τῆς, ποῦ ἦταν δαιμονισμένη. Ἐγινε, ὁμως, τότε κάτι παρά-
δοξο. Ὁ φιλεσπλαγγχνος Ἰησοῦς τὴν προσέφερεσ χωρὶς νὰ τῆς ἀποκριθῇ
τίποτε, χωρὶς νὰ τῆς ριζῇ οὔτε ἓνα βλέμμα. Φάνηκε ὁλότελα ἀδιάφορος στὸν
πόνο ἐκείνης τῆς γυναίκας, ποῦ μὲ λυτὴ τὴν κόμη, μὲ τὰ μάγουλα ἀυλακωμένα
ἀπὸ τὸ κλάμμα, μὲ λόγια ποῦ θὰ συγκινοῦσαν καὶ τῆς πέτρες, τὸν ἰκέτευε.
Αὐτὸ τὸ θέαμα καὶ τὸ ἄκουσμα, ποῦ ἦταν ἱκανὸ νὰ σφίξῃ κάθε καρδιά, τὸν
ἄφησε ψυχρό, — ὅπως ἔδειξε τοῦλάχιστο ἡ συμπεριφορὰ του.

Ὁ Κύριος τὴν προσπέρασε, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοὺς μαθητάς του. Ἀλλὰ

ἡ γυναῖκα — ἡ Χανααῖα, ὅπως τὴν λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς δὲν ἔμεινε ἀπρακτῆ. Τὸν πῆρε ἀπὸ πίσω, συνεχίζοντας τὴς ἰκεσίες της. Δὲν ἔπαψε νὰ ἐπικαλῆται τὴ βοήθεια Ἰησοῦ, ποὺ εἶχε ἔλθει στὸν κόσμον ἀκριβῶς γιὰ τοὺς φτωχοὺς, τοὺς βασιανισμένους, τοὺς ἀπροστάτευτους, τοὺς ἀπόκληρους.

Ἄνάμεσα στὸν Κύριο καὶ στὴ Χανααῖα περπατοῦν οἱ μαθηταί. Συμμερίζονται τὸ ἄλλος της, τὴ συμπαθοῦν, τὴ λυποῦνται. Ἀλλὰ δὲν συμμερίζονται τὴ βεβαιότητα ποὺ ἔχει, τὴν ἀνώφελη ὅπως τὴ νομίζουν ἐπιμονή της. Τὰ λόγια της τοὺς ἐνοχλοῦν τώρα ἀντὶ νὰ τοὺς κινοῦν τὸν οἶκτο, τοὺς ξεσχίζουν τ' αὐτιά, καταντοῦν ἀνυπόφορα.

Γι' αὐτὸ πλησιάζουν τὸν Διδάσκαλο, ποὺ θαρροῦν ὅτι δὲν ἀκούει, ἀποροφημένος ποὺς ξέρει σὲ τι θεῖες σκέψεις, καὶ τοῦ λένε:

— Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὑπισθεν ἡμῶν.

Ἐμεῖς οὔτε νὰ τῆς κάνουμε τὸ καλὸ ποὺ ζητᾷ μπορούμε, οὔτε νὰ τὴ διώξουμε ἔχουμε κουράγιο. Ἀφοῦ δὲν θέλεις νὰ τὴν εὐεργετήσης, πὲς της νὰ φύγῃ. Ἡ κάμε τὴν νὰ φύγῃ, ἀπαντώντας στὴν αἰτήσί της μετ' ἐλεός σου.

Ὁ Χριστὸς τώρα δὲν σιωπᾷ. Δὲν ἔχει ν' ἀποκριθῆ στὴ Χανααῖα, ἀλλὰ στοὺς μεσολαβητάς, στοὺς ἀποστόλους του, πρόσωπα προνομιούχα, ποὺ ἔχουν κάθε δικαίωμα νὰ τοῦ μιλοῦν καὶ νὰ τοὺς ἀπαντᾷ.

Στρέφεται λοιπὸν πρὸς αὐτοὺς κι' ὄχι πρὸς τὴ γυναῖκα, καὶ τοὺς λέγει:

— Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ.

Ὁ λόγος του εἶναι πιὸ σκληρὸς ἀπὸ τὴ σιωπὴ Του. Ἄν ἡ σιωπὴ του τοῦ ἄφηνε κάποιο ἐνδεχόμενο ἀλλαγῆς τῆς στάσεώς του ἀπέναντι τῆς Χανααῖας, αὐτὰ ποὺ λέγει τώρα πρέπει νὰ σβύσουν καὶ τὴν παραμικρὴ ἐλπίδα. Ἀποκλείουν πιὰ κάθε εὐχάριστη πιθανότητα. Δὲν στάλθηκε ἀπὸ τὸν Πατέρα παρὰ γιὰ τὰ πρόβατα τοῦ Ἰσραὴλ. Αὐτὴ ἡ γυναῖκα δὲν εἶναι θυγατέρα τοῦ Ἀβραάμ. Εἶναι μιὰ εἰδωλολάτρισσα, μιὰ ξένη, μιὰ παρεϊσακτῆ, μιὰ ποὺ δὲν ὑπολογίζεται.

Ἀλλὰ ἡ Χανααῖα δὲν παραδέχεται ἤττα. Δὲν τῆς φράζουν τὸν δρόμον τὰ λόγια τοῦ Κυρίου, ὅπως δὲν τῆς τὸν ἔφραξε πρὶν ἡ σιωπὴ του.

Τρέχει, λοιπὸν, κοντὰ του, πέφτει πάλι στὰ γόνατα, τὸν προσκυνεῖ καὶ μ' ἄτρομη παρηγορία, σάν νὰ μὴν ἔκουσε τί εἶπε στοὺς ἀποστόλους, τοῦ φωνάζει ξανά:

— Κύριε, βοήθει μοι.

Τώρα ὁ Χριστὸς ἀποκρίνεται σ' αὐτὴ τὴν ἴδια. Ἔχει στραφῆ στὴ γυναῖκα. Κι' ὅσο πιὸ πολλὸ στρέφεται, τόσο πιὸ σκληρὸς εἶναι. Ὅταν ἔκανε πὸς δὲν τὴν πρόσεξε καὶ κῆτταζε μπροστά, ἡ σιωπὴ του ἦταν ἡδὴ φοβερῆ. Ὅταν στράφηκε στοὺς ἀποστόλους, ἡ φράσις ποὺ πρέφερε ἦταν φοβερώτερη. Τώρα ποὺ στράφηκε στὴν ἴδια τὴ Χανααῖα, αὐτὰ ποὺ ἀκούονται ἀπὸ τὸ στόμα του εἶναι ἀκόμη φοβερότερα. Τώρα δὲν εἶναι ἡ ἀδιαφορία, οὔτε ἡ ἀπλὴ ἀρνήσις. Τώρα εἶναι ἡ περιφρόνησις:

— Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.

Ἦλθα γιὰ τὸν Ἰσραὴλ. Ἦλθα γιὰ τὰ παιδιὰ τοῦ Θεοῦ. Σ' αὐτὰ ἔστρωσα τὴν τράπεζα τῆς Χάριτός μου. Αὐτοὶ μονάχα ἔχουν δικαίωμα νὰ καθίσουν γύρω της καὶ νὰ φᾶνε. Αὐτοὶ εἶναι οἱ καλεσμένοι μου κι' ὄχι ἄλλοι. Σὺ ποιά εἶσαι, ποὺ μετ' ὅσο θράσος ἀποτείνεσαι στὸν προφήτη τοῦ Ἰσραὴλ; Πὼς θέλεις νὰ πάρω τὸ ψωμὶ τῶν τέκνων καὶ νὰ τὸ ρίξω στὰ σκυλιὰ ποὺ γυροφέρνουν κάτω ἀπὸ τὸ τραπέζι; Ἐνα τέτοιο σκυλὶ εἶσαι κι' ἐσύ. Πάψε, λοιπὸν, νὰ προβάλῃς ἀπαιτήσεις, ποὺ μ' ἐξοργίζουν. Ἡ ἀπάντησις, ποὺ ἔπρεπε νὰ λάβῃς, εἶναι αὐτὴ ποὺ σοῦ δίδω τώρα. Τὰ λόγια μου πρέπει νὰ τὰ ἀίσθανθῃς σάν ἕνα λάκτισμα.

Ποιά ἐπιμονὴ θὰ μπορούσε νὰ κρατηθῆ στὸν τόπο της μπροστά σ' αὐτὸ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Υπό τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἐξεδόθη ἡ κατωτέρω ἐγκύκλιος, ἔχουσα σχέσιν μετὰ τὴν ἀσφάλισιν τῶν Ἱεροδιακόνων καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων εἰσπραξίῃ τῶν ἀσφαλιστρῶν. Ἐπειδὴ τὸ ἐν λόγῳ θέμα ἐνδιαφέρει τόσον τοὺς Ἱεροδιακόνους, ὅσον καὶ τὰ Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια, προβαίνομεν κατωτέρω εἰς τὴν δημοσίευσιν ὁλοκλήρου τῆς σχετικῆς ἐγκυκλίου.

Πρὸς τὰ Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια

«Διὰ τοῦ παρόντος γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι βάσει τοῦ ἄρθρου 100 τοῦ νό-

---

τὸ θεῖο δόγμα; Ποιὰ ἐλπίδα δὲν θὰ κατέρρει; Ποιὰ πίστις θάντηξε; Ἡ ἐπιμονή, ἡ ἐλπίδα, ἡ πίστις τῆς Χανααίας. Ἡ γυναῖκα αὐτὴ δὲν ὑποχωρεῖ, δὲν κρημνίζεται στὴν ἄβυσσο τῆς ἀπογνώσεως, δὲν τραυματίζεται καθόλου ἀπὸ τὴν περιφρόνησι τοῦ Χριστοῦ. Ἀπεναντίας, ἡ περιφρόνησις αὐτὴ δίνει στὴ Χανααία τὴν εὐκαιρίαν νὰ θεμελιώσῃ τὴν πίστι τῆς. Ποῦ; στὸ θεμέλιον τῆς ταπεινοφροσύνης. Καὶ νὰ κἀνῃ ἔτσι τὴν πίστι τῆς ἀκλόνητην καὶ νικητρίαν.

— Ναί, Κύριε, σπεύδει ν' ἀποκριθῇ ἡ Χανααία. Καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψυχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυριῶν αὐτῶν.

Περιμένες, λοιπόν, Θεέ μου, νὰ με ἀποθαρρύνῃς μ' αὐτὸ πού εἶπες; Περιμένες νὰ δῆς νὰ ξεσκεπάζεται ὁ ἐγωϊσμός μου, μετὰ τὸ δόγμα πού μοῦ ἔδωσες; Ἰδέε, λοιπόν. Δὲν εἶναι ὁ ἐγωϊσμός πού βλέπει, ἀλλὰ τὸ ταπεινὸ μου φρόνημα. Ἀγκαλιάζω τὰ λόγια σου πού με εἶπαν σκυλί, διότι τὰ παραδέχομαι ἐγὼ πρῶτη. Ναί, εἶμαι μιὰ παρειακτὴ, μιὰ ἀνάξια, μιὰ μηδαμινὴ ψυχὴ. Καὶ σὺν τέτοιᾳ, σὺ ζητῶ ὄχι μερίδα στὴν πανδοσία σου καὶ παρακαθεδρία, ἀλλὰ λίγα ψίχουλα τῆς καταδεκτικότητός σου. Αὐτὰ τὰ ψίχουλα εἶναι γιὰ μένα θησαυρός καὶ τιμὴ καὶ δόξα καὶ χαρὰ ἀπερίγραπτη. Αὐτὴ ἡ περιφρόνησις σου εἶναι γιὰ μένα εὐφροσύνη καὶ ἀνάπαυσις ψυχικὴ καὶ ἀσφάλεια γλυκειά. Διότι με βοήθῃς νὰ παραδέχωμαι αὐτὸ πού ἀκριβῶς εἶμαι: σκυλί κάτω ἀπὸ τὸ τραπέζι τῆς βασιλείας σου.

Θέλησες νὰ με δοκιμάσῃς. Ἀλλὰ ἐγὼ δὲν ἔγινα θῦμα τοῦ εὐλογημένου πειρασμοῦ σου. Ἐγὼ ξέρω πὼς ὅ,τι κάνεις, τὸ κάνεις γιὰ νὰ φανερωθῶ ὅπως ἐπιθυμεῖς νὰ εἶμαι. Μιὰ ψυχὴ ταπεινὴ καὶ στερεὴ μέσα στὴ δοκιμασία, ὅπου τὴν ὑποβάλλεις μετὰ τὰ λόγια σου καὶ μετὰ τὴν στάσι σου. Ἴδου λοιπόν, ὅτι ἐγὼ στάθηκα δυνατὴ καὶ υπερπήδησα ἕνα-ἕνα τὰ ἐμπόδια πού μοῦ ἔστησες: τὴν σιωπὴν σου, τὴν ἄρνησί σου, τὴν περιφρόνησί σου. Κατάρθωσα νὰ σὲ γυρίσω πρὸς ἐμένα. Ὅσο περισσότερο στρεφῶσόν, τόσο πιὸ σκληρὸς καὶ ἀπαιτητικὸς φανερωνόσων στὴ φτωχὴ μου ψυχὴ. Ἀλλὰ ἐγὼ σὲ ἀντιμετώπισα μετὰ τὸ θάρρος τῆς πίστεως πού σὲ ξέρει, πού σὲ βλέπει γεμάτον ἀγάπην, καὶ τρυφερότητα πίσω ἀπὸ τὸ καταπέτασμα τῶν ἀνερμηνεύτων τρόπων τῆς συμπεριφορᾶς σου. Τώρα, λοιπόν, δὲν ἔχεις τίποτε ἄλλο νὰ πῆς. Ἐκτὸς μόνο ἀπ' αὐτὸ πού ἀνοίγεις ἤδη τὸ στόμα σου γιὰ νὰ πῆς.

Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ: ὦ γυναῖκα, μεγάλη σου ἡ πίστις. Γενηθήτω σοι ὡς θέλεις.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

μου 5439/31 εις τὸ TAKE ἀσφαλιζονται ὑποχρεωτικῶς καὶ οἱ ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος ὑπηρετοῦντες Ἱεροδιάκονοι, ἢ εἰσπραξίς δὲ τῶν μηχανίων εἰσφορῶν τῶν Ἱεροδιακόνων ὑπὲρ τοῦ TAKE, βάσει τοῦ ἀρθρου 101 παρ. 3 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἔνω Νόμου, διενεργεῖται ὑποχρεωτικῶς ὑπὸ τοῦ Ταμίου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων κατὰ τὴν πληρωμὴν τῆς μισθοδοσίας δι' ἀμέσου ἀποδόσεως τούτων εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἐπειδὴ μέχρι τοῦδε τινὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων ἐξ ἀγνοίας, ὡς θέλομεν νὰ πιστεῦσωμεν, τοῦ Νόμου, δὲν προβαίνουν εἰς τὰς νομίμους κρατήσεις διὰ τὴν εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ὑποχρεωτικὴν ἀσφάλισιν τῶν παρ' αὐτοῖς ὑπηρετούτων Ἱεροδιακόνων, συνιστῶμεν, ὅπως συμφώνως πρὸς τὰς ὡς ἔνω διατάξεις διενεργεῖτε ἀνελλιπῶς κατὰ μῆνα τὴν ἐν λόγῳ κράτησιν, ἀνερχομένην ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1958 εἰς 10σ/ο ἐπὶ τῶν ἀποδοχῶν τοῦ ὑπηρετοῦντος εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἱεροδιακόνου, ἀποδίδοντες αὐτὴν κατὰ μῆνα εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς Ταμεῖον, εἰς περίπτωσιν δὲ καθυστερήσεως τοιούτων εἰσφορῶν σπεύσῃτε καὶ τακτοποιήσετε τὰ ὑφειλόμενα.

Ἐπιπλέον τοῦ ἡμετέρου Ὁργανισμοῦ περιερχόμενοι τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς θέλουσι διαπιστώσῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς παρούσης».

Μετὰ τιμῆς
ὁ Διευθὼν Σύμβουλος
Κων. Σ. Σπυρόπουλος

—Δι' ἐτέρας ἐγκυκλίου του τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ἐκοινοποίησε τὴν ὑπ' ἀριθ. 14257/749/27-7-58 ἐγκύκλιον τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Φορολογίας τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, ἀναφερομένην εἰς τὴν χαρτοσήμανσιν τῶν ἀδειῶν γάμου, πράξεων διαζυγίου κ.λ.π., ἔχουσαν οὕτως :

«Ὡς καὶ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. Κ.13348/31-7-57 πρὸς ὑμᾶς ἐγγράφου μας ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν, τὰ τέλη χαρτοσήμου τῶν ἀδειῶν γάμου καὶ πράξεων διαζυγίου, δυνάμει τῆς παρ. 2 τοῦ ἀρθρου 11 τοῦ Ν.Δ/τος 3717/57, ὠρίσθησαν ἀπὸ 3-8-1957 εἰς δραχμὰς ἐξήκοντα (60). Κατὰ παρασχεθείσας ὅμως ἡμῖν πληροφορίας εἰς τινὰς περιπτώσεις τὰ ἀρμόδια γραφεῖα Ἱερῶν τινῶν Μητροπόλεων δὲν σημαίνουσιν κατὰ νόμον τὰς ἐν λόγῳ ἀδείας, ὡς καὶ τινὰς ἀποδείξεις ἐξόδων ἐτησίων ἀπολογισμῶν τῶν Ἱερῶν Ναῶν.

Κατόπιν τούτου ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν, ὅπως ἐπιστήσῃτε τὴν προσοχὴν τῶν ὑφ' ὑμᾶς ὑπηρεσιῶν, ἵνα ἐπιμελῶνται τῆς νομίμου σημαίνσεως τῶν ἐν λόγῳ ἀδειῶν κλπ., διότι ἄλλως θὰ ὑπέχουσιν τὰς νομίμους συνεπείας».

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς
Θεόδ. Δ. Μερτικόπουλος

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αίδεσ. Ἰωάννην Πλάτωνα, Χήρα Ἰωαννίνων. Πρέπει νὰ ἔχετε προϋπηρεσίαν ἐφημερίου ἢ διακόνου διὰ νὰ δυνήθητε νὰ τὴν ἐξαγοράσετε. Ἀνεξαρτήτως ὅμως αὐτοῦ τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους, ἐρωτηθέν, ἀπεφάνθη ὅτι μόνον ἐφ' ὅσον ὁ ἡσφαλισμένος συντελήσῃ τὸ ὄριον ἡλικίας δύναται νὰ ἐξαγοράσῃ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν, ὅσην ἀπαιτεῖται διὰ τὴν συμπληρώσῃ συντάξιμον χρόνον. Πάντως τὸ ζήτημα ἐκκρεμεῖ παρὰ τῷ Συμβουλίῳ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., εἰς τὸ ὁποῖον ἐναπόκειται νὰ δεχθῆ ἢ οὐ τὴν ἐν λόγῳ γνωμάτευσω. — *Αίδεσ.* Στέργιον Παπαζαχαρίου, Κερκίην Συντακτῆς. Ἐὰν καταληφθῆτε ὑπὸ τοῦ ὁρίου ἡλικίας καὶ ἐξέλθετε θὰ λάβετε σύνταξιν, ἐὰν μὲν ἀνήκετε εἰς τὴν Δ' κατηγορίαν 689 δραχμῶν μηνιαίως καὶ 8.400 δραχμῶν ὡς ἐφ' ἅπαξ βοήθημα, ἐὰν δὲ εἰς τὴν Γ' κατηγορίαν δραχμῶν 750 μηνιαίως καὶ 11.100 δραχμῶν περίπου ὡς ἐφ' ἅπαξ βοήθημα. Αὐτὰ βεβαίως ἐφ' ὅσον ἔχετε τουλάχιστον 20ετῆ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν, διότι ἄλλως δὲν δικαιούσθε συντάξεως. — *Αίδεσ.* Κ. Γεωργ. Βελ. Μεσ. Ἐὰν ἐξέλθετε τῆς ὑπηρεσίας θὰ λάβετε ἐὰν μὲν ἀνήκετε εἰς τὴν Δ' κατηγορίαν 689 δραχμῶν μηνιαίως καὶ 8.400 ἐφ' ἅπαξ βοήθημα, ἐὰν δὲ εἰς τὴν Γ' κατηγορίαν 756 δραχμῶν μηνιαίως ὡς σύνταξιν καὶ 11.100 δραχμῶν περίπου ἐφ' ἅπαξ ὡς βοήθημα. Ἐχετε ὑπ' ὄφιν ὅτι τὰ πλέον τοῦ 75 ἔτους διανύμενα ἔτη δὲν λογίζονται ὡς συντάξιμα, οὐδ' ἐπανέανον τὴν σύνταξιν. — *Αίδεσ.* Κ. Συσ. Παπ. Μηνιάς. Θὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν λεπτομερῶς δι' ἐπιστολῆς. Ἀπὸ τοῦδε σᾶς λέγομεν ὅτι τὸ ζήτημα ἐκκρεμεῖ εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., τὸ ὁποῖον, ὡς ἐλπίζομεν, θὰ ἀποφασίσῃ προσεχῶς. Πάντως ἡ ὅλη πορεία τοῦ ζητήματος δὲν εἶναι, πρὸς τὸ παρόν, εὐμενῆς δι' ὑμᾶς. — *Αίδεσ.* Δ. Μ. Α. Εἰς τὴν ἰδικὴν σας περίπτωσιν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐξαγορὰ προϋπηρεσίας, ἐφ' ὅσον ὡς συνάγεται ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας, ἔχετε εἰκοσαετῆ συνεχῆ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν, ἔχετε δηλαδὴ συντάξιμα ἔτη ἱκανὰ διὰ νὰ θεμελιώσουν δικαίωμα συνταξιοδοτήσεως σας, ὅταν μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν θὰ καταληφθῆτε ὑπὸ τοῦ ὁρίου ἡλικίας. Πάντως δὲν βλάπτει νὰ κάμετε μίαν αἴτησιν πρὸς τὸ Τ.Α.Κ.Ε., μέσῳ τῆς Ἰ. Μητροπόλεως σας. — *Αίδεσ.* Βασίλειον Ν. Παπᾶν, Κορφοβοῦνον. Ἀυστηρῶς τώρα πλέον δὲν δύνασθε νὰ ἐγγραφῆτε. Ὁ νόμος χορηγεῖ βμῆρον προθεσμίαν ἀπὸ τῆς χειροτονίας διὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς αἰτήσεως καὶ τῶν δικαιολογητικῶν. Τώρα πλέον εἴσθε ἐκπρόθεσμος. — *Αίδεσ.* Πέτρον Μαθιῖδην, Πρόχωμα Θεσσαλονίκης. Θὰ πρέπει νὰ ὑποβάλετε σχετικὴν αἴτησιν εἰς τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. μέσῳ τῆς Ἰ. Μητροπόλεως σας. Ἡ ὑπόθεσις πάντως εἶναι λεπτή, δι' οὗς λόγους θὰ σᾶς ἐξηγήσωμεν ἐν ἐπιστολῇ, τὴν ὁποίαν διὰ λόγους περισσοτέρας ἐνημερότητος θὰ σᾶς ἀποστείλωμεν βραδύτερον. Τὸ ἕτερον ζήτημα ἀνάγεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν οἰκείων Μητροπολιτῶν. Πρὶν ἢ λάβετε τὴν ἐπιστολήν μας μὴν ὑποβάλετε τὴν αἴτησιν. — *Αίδεσ.* Α. Χ. Σωτ. Τὰ ἀπαιτού-

μενα διὰ τὴν περίπτωσίν σας δικαιολογητικά εἶναι τὰ ἑξῆς : 1) Αἰτήσεις ἐπὶ χαρτοσήμου καὶ κληρικοσήμου. 2) Ἀπολυτήριον γράμμα τοῦ Μητροπολίτου ἢ ἐπίσημον ἀντίγραφον τοῦ γράμματος. 3) Πιστοποιητικὸν τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος περὶ τῆς ὑγείας σας καὶ τῆς οἰκογενεικῆς σας καταστάσεως. 4) Φύλλον διακοπῆς μισθοδοσίας παρὰ τοῦ οἰκείου Δημοσίου Ταμείου. 5) Τὸ ἀτομικὸν βιβλιάριον ὑπηρεσιακῶν μεταβολῶν, συμπληρωμένον καὶ θεωρημένον ἀπὸ τοῦ Μητροπολίτου σας. 5) Βεβαίωσιν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, χαρτοσημασμένην καὶ κληρικοσημασμένην, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐμφαίνεται ἡ χρονολογία χειροτονίας καὶ ἀρχικοῦ διορισμοῦ, αἱ μεταθέσεις εἰς ἄλλας ἐνορίας κατὰ χρονολογικὴν σειρᾶν, ἡ διάρκεια ὑπηρεσίας εἰς ἑκάστην ἐνορίαν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐξόδου σας ἐκ τῆς ὑπηρεσίας. Ὑπόδειγμα τοῦ ζητουμένου πιστοποιητικοῦ καὶ τὰ ζητούμενα φύλλα τοῦ « Ἐφημερίου », ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς.— Αἶδес. Μιχ. Β. Σ. Ἄρ. Θ. Δυστυχῶς ἡ αἰτήσις σας δὲν ἐνεκρίθη. Πρὸς τὸ παρὸν δάνεια δὲν χορηγοῦνται. Τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ἤδη σᾶς ἀπήντησεν, ὥστε νὰ ἐνημερωθῆτε πλήρως ἐπὶ τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα σᾶς ἐνδιαφερόν.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἄρχιμ. Παντελεήμονος Μπαρδάκου, Αἱ προϋποθέσεις τῆς ἀφέσεως (B).—X., Ἀδελφικά Γράμματα.—Χρυσοστόμου, Ὁ ἔκτος λόγος περὶ Ἱερωσύνης (Μετάφρ. Θεοδόση Κ. Σπεράντσα).—Βασ. Ἡλιάδου, Τὸ δεκαπενθήμερον τῆς ψυχικῆς μας ἀνατάσεως, ὁ Παρακλητικὸς Κανὼν μᾶς φέρνει ἐγγύτερα πρὸς τὴν Ἀειπάρθενον Μαρίαν.—Ἀνθίμου Θεολογίτη, τὰ Μοναστήρια.—Ἀπὸ τὴν λῆξιν τῆς τρίτης σειρᾶς τοῦ Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου Κληρικῶν—Βασ. Μουστάκη, Κηρύγματα εἰς τὰ εὐαγγελικά ἀναγνώσματα τοῦ ἔτους.—Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.—Ἀλληλογραφία.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχ. ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ « Ἐκκλησία », « Θεολογία » καὶ « Ἐφημέριος », ὅπως σημειώσῃν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Δι' ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὸν « Ἐφημέριον » ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ « ΕΚΚΛΗΣΙΑ »
Ὅδος Φιλοθέης 19—Ἀθήναι. Τηλ. 27-639.

Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: Τ. Ρούτσης, Κουκουλάρη 9, Ν. Χαλκηδῶν.